

Zakaj je padel Kavčič

Kavčiča ni vrgel Tito, niti ga ni pokopal Žebot, niti ni padel kot posledica čiščenja na Hrvaškem in v Srbiji, da bi bile vse republike enakopravne. Vrglo ga je nazadnjaško slovensko politično vodstvo, ki je že dolgo brusilo kremplje in je končno izrabilo ugodno razpoloženje v jugoslovanskih partijskih vrhovih. Ta zaključek jasno izhaja iz dogodkov, ki so se nizali v zadnjih letih in mesecih in o katerih smo redno poročali. Trenje med naprednejšim in nazadnjaškim, staropartijskim in stalinistično obarvanim delom vodstvas je razvijalo skozi leta in je od časa do časa izbruhnilo na dan, tako da so ga tudi nepoučeni lahko opazili. Kot začetek "dvojnosti" je Popit omenil cestno afero iz leta 1969, Marinc pa je dejal, da je "diferenciacija" ob tej aferi postala zlasti očitna. Ni dvoma, da se je Marinc bolj natančno izrazil, ker se razlike v pogledih niso pojavile nenadno in nepričakovano. V našem časopisu jih je razčlenil Ljubo Sirc julija 1969 (KT326).

Podlaga za cestno afero je bila postavljena spomladi 1969, ko je bil za predsednika zvezne vlade imenovan Mitja Ribičič, malomeščan, stari oznovec, partijski birokrat in po duši stalinist. Govorilo se je, da je Kavčič zvezni položaj takrat odklonil, ker je raje ostal predsednik slovenske vlade. Ni dvoma, da so Ribičiča potisnili na krmilo enako nazadnjaški somišljeniki. Tako je bil predsednik zvezne vlade oznaški terorist, ki se je po vojni odlikoval pri organiziranju procesov z izmišljenimi obtožbami in se od tedaj ni ničesar naučil. Proletarac Kavčič pa je gledal svet z odprtimi očmi, se otrešel oguljenih fraz in pametno mislil. Sredi julija 1969 je izbruhnila cestna afero (KT 364), ko je zvezna vlada pod Ribičičem, v nasprotju z dogovorom, odločila, da cestnih odsekov Hoče - Levec in Postojna - Razdrto ne bo predložila za posojilo pri Mednarodni banki. Slovenija s Kavčičevo vlado vred je bila ogorčena, ker je izgubila posojilo, še bolj pa zaradi tega, ker so jo po balkansko oplahtali.

Takrat se je dvojnost v vodstvu pokazala jasno in razločno: po eni strani je Kavčič zastopal čiste račune, demokratično dogovarjanje in držanje besede, Ribičič pa zakulisne posle, avtokratično odločanje in samovoljo. Partija je jasno in glasno podprla Ribičiča in obsodila Kavčiča zaradi "nesprejemljivih nedemokratičnih pritiskov". Kardelj je pojasnil, da si ne bodo sami žagali veje, na kateri sede. Toda kljub obsodbi izvršnega biroja Kavčič ni odletel z vlade, čeprav si je nakopal Titovo osebno jezo.

Nasledna afero, kjer so nasprotovanja med naprednejšim in nazadnjaškim delom vodstva ponovno izbruhnila na dan, se je spet tikala Mitje Ribičiča. Julija 1971 je 25 republiških poslancev poskusilo predlagati protikandidata Ribičiču pri volitvah v predsedstvo SFRJ (KT 387 & 388). Poskus se ni posrečil, a kljub temu je bilo nekaj udeležencev izključenih iz partije, ker so "izrabljali demokracijo". Kavčič neposredno ni bil vmešan, a bilo je jasno, na kateri strani je ostal. Posrečilo se mu je zaščititi ponesrečenega protikandidata Ernesta Petriča. Tudi pri prerekanju o reorganizaciji Zveze komunistov v Ljubljani istega leta Kavčič ni bil osebno udeležen, ampak so pogoreli njegovi somišljeniki. Na zunaj je šlo za čisto tehnična vprašanja, kako naj bo ZK organizirana v Ljubljani. V resnici pa so nazadnjaški partijci hoteli priviti vijake in s trdnejšo in bolj birokratično organizacijo preprečiti ponovitev takih demokratičnih pojavov, kot je bilo postavljanje protikandidata brez odobritve vodstva. Z imenovanjem Vinka Hafnerja za predsednika mestnega komiteja so Ljubljano zavezali v stalinistično vrečo.

Novembra 1971 je bil Kavčič v nepravilnih zaradi zagovarjanja delnic (KT 390). Že prej se je večkrat zavzemal za bolj sproščeno gospodarstvo, ki bi se ravnalo po zakonih tržišča. Tokrat se je zavzemal za naložbe dela osebnega dohodka, ki ostane, ko so zagotovljene najnujnejše potrebe in ga sicer porabimo, za vse večjo potrošnjo luksuznega blaga. Po vsem tem je bilo čudno, da so januarja 1972 vseeno še enkrat predlagali Kavčiča za predsednika republiške vlade. Takrat sta bila Miko Tripalo in Milka Planinc že odstranjena. Kavčiča niso marali Ribičič, Popit, Marinc, Dolanc in Kardelj, a imel je zaslombo v gospodarskih krogih. Tudi ljudje so Kavčiča podpirali, a v današnji Jugoslaviji to zelo malo pomeni. Potem ni storil nič posebnega, da bi zaslužil nenadno kazen. Nič se ni spremenil in se je previdno obnašal. Spremenile pa so se razmere v Jugoslaviji. Ko je končno Tito osebno posegel v Srbijo in odstranil "liberalne" voditelje, so si slovenski nazadnjaki pomeli roke in se z združenimi močmi vrgli na Kavčiča. Izrabili so priložnost, ko je bilo vse "liberalno", količkak samostojno in svobodoljubno na slabem glasu in proglašano za krivo vero. Kljub temu na širšem ali javnem sestanku ne bi zmagali, ker je bil Kavčič le preveč popularen. Zato so z njim obračunali na tajnem sestanku, kjer so nazadnjaki imeli popolno premoč; na razširjeni seji sekretariata ZKS. Tako je bil centralni komite postavljen pred izvršeno dejstvo. Po stari komunistični navadi, da udariš po tistem, ki so mu

spodnesli noge, in podpreš zmagovalca, je CK podprl politiko nazadnjaškega vodstva.

Pri tem je treba poudariti dve točki. Prvič niti Kavčiču niti odstavljenim srbskim voditeljem, s katerimi ni imel neposredne zveze, nihče ne očita, da so zavozili gospodarstvo, niti ne korupcije ali kakršnihkoli podobnih nerednosti v poslovanju. Obtoženi so "liberalizma," kar se v trenutnem jugoslovanskem političnem jeziku pravi, da so nekoliko mislili s svojo glavo, da se niso strinjali z ostro politiko proti hrvaškim voditeljem, da so nasprotovali "krepki roki" v partiji in vladi, da so nasprotovali centralizmu, da so se zavzemali za večjo samostojnost in samoupravljanje v gospodarstvu in so na splošno bili proti hudim administrativnim posegom v gospodarstvo. Skratka, zavzemali so se za reformo, stabilizacijo in samoupravljanje po vseh pisanih in razglašanih načelih. Kavčiča in Nikezića vežejo taki sorodni pogledi in nič drugega.

K temu je treba pripisati, da so voditelji, ki jih je mogoče obtožiti če že ne korupcije pa vsaj sumljivih poslov, še vedno krepko na oblasti. V Beogradu, na primer, se je obdržal predsednik mastne skupščine Branko Pešić, za katerega je ljubljansko DELO že pred leti pisalo, da si je s turističnim kreditom postavil kopalnico v lastno hišo. Kljub preganjanju korupcije in neupravičenega bogatenja se na ta trnek ni ujela še nobena velika riba. Od treh, ki so jih kritizirali na raširjeni seji sekretariata ZKS v Ljubljani, sta odletela dva, Kavčič in predsednik sindikatov Kropušek, ki so ga tudi dolžili samostojnega mišljenja in obnašanja. Tretji, predsednik gospodarske zbornice Leopold Krese, je ostal na položaju, a je za edinega mogoče reči, da se ga drži maslo na glavi. Nekdanji krojaški pomočnik Krese je energičen posloven mož, ki se vtika v vse, kjer se da kaj zaslužiti. Gospodarsko raztavišče in dvorana Tivoli so med spomeniki, ki si jih je postavil; razsipal je javni denar in se pri tem dobro znašel. Ostal je na položaju.

Drugič je treba poudariti, da so komunisti izbrali povsem nedemokratične metode celo v sami partiji. Crvenkovski je cinično izjavil dopisniku FINANCIAL TIMESa, da sta Nikezić in Perovićeva morda res imela večino v srbskem centralnem komiteju, toda "mi vsi" smo bili proti. Podobno je bilo s Kavčičem. Predsednika vlade odrinejo, ne da bi skupščina sploh imela besedo. Ne le ljudstvo, ne le poslanci, celo partijski komite ni imel nobene besede. Taka samovolja je hudo resna zadeva. Pokaže, kako so vse partije pod kožo stalinistične. Obenem ne obeta nič dobrega za bodoče. Če mirnih in načrtovanih sprememb jugoslovanski komunisti ne znajo opraviti na reden in zakonit način, kako se bodo obnašali, ko jim bodo ob Titovi smrti gorela tla pod nogami? Sami so krivi, če na Zahodu izražajo skrb zaradi bodočnosti Jugoslavije in se na Vzhodu reže v škodoželjnem pričakovanju.

POJASNILO

Pred časom nam je bilo rečeno, da smo sicer zelo odprti, "liberalni" časopis in da dopuščamo različnost mnenj v njem, da objavljamo celo kritiko uredništva, - da pa vendar nismo objektivni. Ko smo vprašali, kaj

je pri tem misljeno, je bilo rečeno, da v sporih dajemo prednost uredniškemu mnenju pred mnenjem nasprotne stranke. Konkretno, da smo v isti (junijski) številki lani na 2. strani objavili poslanico Narodnega odbora za Slovenijo, potem ko smo jo kritizirali v isti junijski številki na 1. strani. S tem, je nadaljeval argument, - "niste pokazali objektivnosti."

Teoretično vzeto ima kritik prav. Praktično vzeto pa drugega načina ni. Kdorkoli se bavi s tiskarijo in urejevanjem, bo vedel, kako časopis nastaja in kolikšna razlika pri tem je med dnevnikom in mesečnikom. Ta razlika, boljše: težava, je tem hujša, kadar je mesečnik osnovan na popolni prostovoljnosti sodelavcev in absolutni odsotnosti kakršnih koli subvencij - kar ima seveda svoje časovne in tehnične posledice. Te težave se kažejo že celo pri tedniku.

Mi smo o tem na dolgo razpravljali svoje čase in bi bili radi postavili uvodnike nekam zadaj, pa čeprav smo bili od strani zelo številnih naročnikov pogosto nagrajeni s priznanjem prav zaradi uvodnikov. Toda kam v listu naj jih postavimo? In kaj naj postavimo na njihovo sedanje mesto na prvih straneh lista? Stališče, da naj pride na prvo mesto najbolj aktualen članek, je na prvi pogled sicer privlačno, toda mnogokrat ne tako lahko uresničljivo - zlasti, kadar prihajajo naročeni ali nenaročeni članki postopoma v daljšem razdobju. Naš list ni pripravljen v enem, dveh dneh - recimo po "konferenci uredniškega odbora". Živimo v vse drugačnih razmerah in ločijo nas ogromne razdalje; smo brez velikih sredstev, da bi mogli izdajati in urejati list drugače kot ga sedaj. Običajno, a ne vedno, tako zadnji hip pred izidom "udarimo žebelj na glavo," ko ob najbolj aktualnih in po našem mnenju perečih vprašanih pišemo uvodnike. Seveda so nekateri pripravljeni že prej, večina jih pa ni in ne morejo biti.

Prereševali smo tudi nasvet, da naj bi pač potem, na prvem mestu objavljali karkoli bi bilo pravočasno pripravljenega in aktualnega, enkrat uvodnik, drugič članek, tretjič poročilo itd. Takšna rešitev je slaba. List mora imeti neko "osebnost," mora biti sistematično urejevan, tako da se bralec takoj znajde in točno ve, kaj in kje mu je iskati, kar ga zanima. Noben časopis ne more namreč pričakovati, da bo bralec prebral ves list od začetka do konca.

To so poglobitvi razlogi, da smo se potem odločili vedno objavljati na prvih straneh uvodnike, od katerih: zadnji (ali edini prvi, če je samo eden), nosi podpis uredništva.

UREDNIŠTVO

Dva Slovenca v tržaškem občinskem odboru

V Trstu je bil podpisan sporazum med Slovensko skupnostjo in italijanskimi strankami Leve sredine o sodelovanju v tržaški občinski upravi. Za dobo prihodnjih petih let bo predstavnik Slov. skupnosti dr. Rafko Dolhar zadolžen v odboru s socialnim skrbstvom, odbornik je pa tudi drugi Slovenec, Dušan Hreščak, ki je bil izvoljen na listi demartinovske Socialistične stranke. Predstavniki Sloven. skupnosti pravijo, da so uspeli vnesti v skupni program vse glavne točke programa Slov. skupnosti, kar zadeva sloven. manjšino in da bodo morali zdaj paziti, da bodo pravice slovenskega prebivalstva tudi uresničene. (ps)

Hoc Scio Pro Certo, Quoties Cum Stercore Certo...

Že Prešeren je vedel, da se gnojnica vlije na vsakogar, ki se bije z ljudmi, negotovimi svoje stvari. Ker nimajo drugega odgovora, si izmišljajo klevete in psovke. Toda medtem, ko se latinski pregovor končuje *AUT VINCO AUT VINCOR, ALIQUID SEMPER MANET*, to je: če se z govnom borim, naj zmagam ali bom premagan, nekaj blata bo vedno ostalo na meni, Prešeren svoj sonet zaključuje s tolažbo, naj se čisti klevet ne boji, ker ga ne bodo oskrunile, temveč bo le klevetnik pokazal svoj svinjski talent.

Ta Prešernov sonet, spesnjen pred več kot 125 leti, mi je prišel na misel, ko sem dobil v roke *POLITIKO-EKSPRES* od 25. oktobra in 6. novembra lani. (Članek objavljamo zaradi pomanjkanja prostora z veliko zamudo. op. ur.) Žal, sem prejel samo izrezke, toda vse kaže, da je to le del napore UDBe, da bi podprla Titovo re-stalinizacijo z zlivanjem blata na ljudi, ki se jim zdi, da Tito ni pogoltnil zadnje modrost in da mora zato vedno imeti prav.

KAKO SO ME NAREDILI ZA 'ŠPIJONA'

25. oktobra *POLITIKA-EKSPRES* pod mastnim podnaslovom "Profesor glasgowske univerze - špijon" piše, da "študijski center za tako imenovana jugoslovanska vprašanja v Londonu, za katerim stoji skupina jugoslovanskih emigrantov, ki so znani tudi kot obveščevalci (Vane Ivanović, dr. Ljubomir Sirč, Desimir Tošić, Nenad Petrović), objavlja časopis *REVIEW* v angleščini v izdaji okoli 1000 izvodov, enkrat ali dvakrat letno, na okoli 200 straneh. Časopis 'tretira' jugoslovanske družbenopolitične, ekonomske, kulturne in druge probleme. Ti emigranti, ekstremisti in obveščevalci, so si naredili nalogo, da z *REVIEW* med intelektualnimi krogi na Zahodu, ki jim je časopis namenjen, širijo protijugoslovansko propagando s tem, da v svojih prispevkih 'znanstveno analizirajo' jugoslovansko stvarnost.

"Da bi bili pri svojih gospodarjih bolj prepričevalni, se ekstremisti včasih poslužujejo tudi pokazateljev in citatov iz jugoslovanskega tiska, uradnih statistik, toda jih razlagajo na svoj način in prirejajo za svoje namene. Vsi zaključki so seveda negativni. Ko piše o gospodarski reformi in njenih ciljih, pri čemer poudarja, da so rezultati v glavnem porazni, dr. Sirč, ki je profesor na glasgowski univerzi, angleški obveščevalec, a v Jugoslaviji obsojen zaradi špijonaže, v članku "Napredek reforme", ta "strokovnjak in špijon", na svoj način analizira - posledice, odpor in domnevne bojzani jugoslovanskih voditeljev zaradi nedosledne izvedbe reforme. V sklepu pikro sprašuje: 'Toda kdo bo verjel skupini ljudi, ki je zagrešila v gospodarstvu najhujše mogoče napake...; Vsemu temu, kot kak surogat, dodajajo tožbe i hvalospeve o Aleksandru Rankoviću, oziroma Mihailu Mihailovu (protikomunistu in špijonu), o katerem je rečeno, da

je postal 'simbol boja za svobodo človeške misli'."

Nato isti izvod *POLITIKE-EKSPRESA* pod novim mastnim naslovom "Literarni 'pamfleti' propadlih liderjev" nadaljuje: "Istočasno se je pojavila tudi knjiga 'Slovenija - včeraj, danes in jutri' profesorja A. Žebota. Knjiga je objavljena v Celovcu, njen avtor je pa bivši italijanski kolaborator in vatikanski sodelavec, ki se je pa leta 1958 'transformiral' v profesorja primerjalnih gospodarskih sistemov na Georgetown univerzi v Washingtonu. Spet torej, temna oseba in tuji sluga. Poslužuje se spisov tujih časnikarjev o Jugoslaviji, nadalje Djilasovih 'del' o Jugoslaviji in socializmu, pa tudi podatkov iz jugoslovanskega tiska.

Za njega, kot sodelavca okupatorja in protikomunistična, razumljivo Jugoslavija ne more biti drugega kot, kakor poudarja, 'diktatura enopartijskega sistema'. Za njega je gospodarska reforma v Jugoslaviji 'evolucijski proces, ki bo sondiral teren za uvedbo večstrankarskega sistema', medtem ko se bo 'Socialistična zveza reorganizirala v neodvisno politično stranko'. Tako bo polagoma sprejeta konfederacija in bo 'Slovenija dobila popolno samostojnost', takrat se bo pa Slovenija tudi reorientirala na Zahod po načrtih izdajalca, kolaboracionista in gospoda profesorja Žebota."

BUJNA FANTAZIJA POLITIKE-EKSPRESA...

Nato se beograjski list razpisuje o umrlem Živku Topaloviću, "gazdi Živku" in njegovem delovanju v Socialistični internacionali, o dr. Slobodanu Draškoviću in Momčilu Djujiću.

6. novembra je *POLITIKA-EKSPRES* objavila 22. nadaljevanje poročila "Specialna psihološka in špijunska vojna proti Jugoslaviji", s podnaslovom "Dvojno povezovanje" in, med drugim, podnaslovom "Povezava emigrantov in 'domačih' sil". Tu je med drugim napad na Djilasa in Mihailova, ki da kot odpadnika od Zveze komunistov Jugoslavije za drage honorarje prodajata svojo vest s tem, da pišeta vse mogoče knjige, ki jih nikdar ne dasta tatisniti v svoji domovini. Tujina da ju je najprej politično podprla, sedaj ju pa financira. Kot o šovinistih je govora o Šimi Djodanu, Marku Veselici, Tudjmanu, Čičku, Budiši, Miki Tripalu, Šavki Dabčević, Ivanu Šiblu itd. S tem so pomešane eksplozije v Beogradu, Hrkač in napad na Rolovića v Stockholmu. Nato spet ustaši, advokat Subotić, albanski balisti, šovinisti s Kosova in Ciril Žebot, o katerem je rečeno: "Ponovno se oglašča dr. Ciril Žebot s svojimi teorijami o samostojni Sloveniji".

Na sredi vsega tega je uokvirjena beležka pod mastnim naslovom "Predsednik (bilo bi naj menda 'predstavnik', moja opomba) 'Liberalne Internacionale'".

"Med vodilnimi slovenskimi emigranti v Londonu vodi Ljubo Sirč. Tudi njegova 'biografija' je taka, kot življenjepis vsakega špijona. Po osvoboditvi je bil obsojen

zaradi sodelovanja z britansko obveščevalno službo. Kmalu po prestani robiji je ilegalno pobegnil k svojim 'gospodarjem' v Veliko Britanijo. Tam se je veliko udeleževal že pred kakimi desetimi leti s poskusi, da bi zbral emigracijo in našel skupno platformo za sodelovanje. Skušal se je s tem odlikovati in opozoriti nase tudi pri določenih faktorjih na Zahodu in med emigracijo. Tako se mu je posrečilo priti v 'Liberalno Internacionalo' kot predstavniku jugoslovanske emigracije. Tako mu je uspelo vzpostaviti dosti zvez z vodilnimi Liberali iz več zahodnih dežel. Te zveze je spretno izkoriščal, da bi gotovi krogi na Zahodu zaostriili svoje odnose z Jugoslavijo. Te okoliščine so pomagale Sircu vzpostaviti zveze tudi z nekaterimi vodilnimi starejšimi slovenskimi in hrvaškimi emigranti in skupinami.

To je del Sircve akcije. Druga smer je obrnjena proti domovini zaradi zbiranja obveščevalnih podatkov med sovražno razpoloženimi skupinami in posamezniki. Tudi on, torej, "študira" stanje v domovini, da bi laže delal na obveščevalni ravni. Pred vsem pa želi, da bi se kar najkrepkeje in najbolje povezal z novimi in mladimi posamezniki in skupinami emigrantov."

SIRČEVO PISMO V BEOGRAD

Po vsej tej hvali si nisem mogel kaj, da ne bi poslal uredniku POLITIKE-EKSPRESA, Makedonska 29, Beograd, sledeče pismo:

'Spoštovani gospod urednik!

Lepo se zahvaljujem Vam in Vašim sodelavcem za pozornost, ki ste mi jo posvetili v POLITIKI-EKSPRESU 25. oktobra in 6. novembra 1972. Žal sem te številke šele prejel ter se Vam nisem mogel zahvaliti že prej. Seveda ni važno, da me zmerjatè z obveščevalcem in špijonom, ko obadva veva, da takim udbaškimi izmišljotinami in klevetami noben pameten človek v Jugoslaviji ne verjame. Ponovno se Vam zahvaljujem za publiciteto, ki ste mi jo dali, in propagando, ki ste jo zame napravili. Da bi Vam v bodoče olajšal pisanje o sebi, Vam posebej pošiljam knjigo svojih spominov 'Nesmisel in smisel'.

V naprej Vam dovoljujem recenziranje knjige in objavlanje izvodov, kolikor želite obvestiti svoje bralce, kakšen je stalinizem v resnici. To jih bo nedvomno zanimalo v času, ko se predsednik Tito želi vrniti na staro, kar potrjuje tudi način, kako ste morali pisati o meni in o mnogih drugih političnih ljudeh, ki so zagrešili le to, da imajo svoje prepričanje, katerega ne morejo spreminjati, kakor in kadar se zazdi vrhovnim voditeljem. Dobra stalinistična poteza je tudi, da mečete v isti koš politične nasprotnike in prave razbojnike à la Hrkač. Dandanes s tem lahko celo dosežete, da niti za prave razbojnike nihče ne bo verjel, da so res razbojniki.

Lepo pozdrave,
vdani Ljubo Sirc.'

Odgovora na to pismo še ni. Pač pa je londonski

Sirčev NESMISEL IN SMISEL je moč kupiti pri Klicu Triglava za 60p odn. 2 dolarja.

TIMES poročal 13. decembra, da je "gospod Miodrag Marović, glavni urednik beogradskega dnevnika POLITIKA-EKSPRES odstopil. Menijo, da je odstop posledica povečane pritiska državnih oblasti na uredniško osebje."

Vsekakor zelo zabavno naključje...

GOSPODARSKA STVARNOST DANES IN JUTRI

Medtem ko na zahtevo in pritisk stalinističnih elementov Jugoslavija ideološko-politično leze nazaj pod varuštvo Moskve, gospodarsko-trgovinski faktorji narekujejo: da država ne prekine vseh stikov z Zapadom in se ne preda na milost in nemilost Moskve. Čeprav je Sovjetska zveza darežljivo priskočila na pomoč Jugoslaviji z dva odstotnim posojilom 540 milijonov dolarjev, kot smo poročali v novembru lani, gospodarski položaj dežele še zdavnaj ni ugoden in postaja v nekaterih pogledih celo slabši.

Jugoslavija si silno prizadeva, da bi sklenila nov globalni triletni sporazum z Evropsko gospodarsko skupnostjo; stara pogodba poteče v aprilu. Kaže, da Jugoslavija ni naletela v Bruslju na gluha ušesa, saj je evropska Komisija predložila Svetu ministrov devetorice 26 strani dolg dokument, ki bi v mnogih pogledih ugodil jugoslovanskim predlogom. Komisija je tudi predložila, naj bi se postopoma trgovinski sporazum razširil na tesnejše industrijsko, tehnično in ekonomsko sodelovanje.

Ni dvoma, da visi v ozadju nad Jugoslavijo in njenim gospodarstvom Damoklejev meč gospodarske prezdolženosti, ko so ekonomski vseznali stare stalinistične šole mislili, da lahko počenjajo z denarjem, karkoli hočejo in naivno igrajo na politične strune, zdaj izrabljajoč Washington proti Moskvi, drugič Moskvo proti Washingtonu.

Dolgove je treba enkrat plačati, kajti nihče ne more jemati jugoslovanskih gospodarstvenikov resno pri sklepanju novih pogodb, ako stare obveznosti niso izpolnjene. "Konvertibilni dolgovi Jugoslavije znašajo nekaj več kot tri milijarde dolarjev, letno odplačilo pa okrog 800 milijonov dolarjev; če k temu dodamo še obresti, vrača naša dežela mesečno okrog 100 milijonov dolarjev," je priznal dr. Jakov Sirotković, podpredsednik zveznega izvršnega sveta v Krapinskih Toplicah v začetku januarja. Isti Sirotković je prav te dni na obisku v Washingtonu, kjer ima pogovore z vodilnimi zunanjepolitičnimi, gospodarskimi in finančnimi predstavniki Združenih držav.

Medtem ko prihajajo iz domovine celo uradne vesti o vedno hujši druginji in se stalinistični vseznali široko ustijo, kako bodo rešili jugoslovanske probleme z boljšo ideološko vzgojo in partijskim demokratičnim centralizmom, privatni viri vedo povedati, da niti en bazični problem odnosov državljanov in narodnosti ni bil doslej zadovoljivo rešen. Stara vprašanja se bodo znova pojavila, v vse hujši obliki. Ko Starega ne bo več in ko bo z njim po sili naravnih zakonov izginila tudi neostalinistična ekipa, bo dežela znova stala pred težko krizo, ki jo bodo morali - hočeš nočeš - reševati novi ljudje z novimi prijemi. Ni dvoma, da imajo to v mislih tudi na Zapadu, ko se dogovarjajo za nove sporazume in pogodbe. (ds)

TRETJA JUGOSLAVIJA

Od političnega sodelavca

III.

Drugi del Ivanovičeve knjige (DEMOKRATSKA JUGOSLAVIJA - druga knjiga diskusije o načrtu, 1972) obsega več izbranih tem. O eni - Žebotovem članku "Potrebna razlikovanja" - smo že poročali v prejšnji številki.

BOŠKO VRAČAREVIČ piše v "Rendez-vous z zgodovino", da mora biti bodoča Jugoslavija brezpogojno priznana od vseh kot integralni del nacionalnih domovin. V nasprotnem slučaju bo izginila. Za ohranitev Jugoslavije je potrebno prepričati pripadnike vseh narodov, da Jugoslavija ne bo obstala "za vsako ceno", ampak da predstavlja zgodovinsko nujnost in socialno-politično in gospodarsko stvarnost, ki zagotavlja vsem narodom večjo varnost, večje blagostanje in boljšo bodočnost. Najboljši način, da o tem prepričamo pripadnike vseh narodov, pa je ta, da damo volitvam v konstituanto plebiscitni karakter in da jim zagotovimo da bodo izbrani predstavniki izvršilci narodne volje - kakršnakoli naj bi ta že bila.

BRANKO PEŠELJ ("Narodno predstavništvo v demokratični Jugoslaviji") smatra, da so načela, ki so jih postavili na sestanku v Stanstedu, še vedno veljavna. Ta načela so: 1) Narodno predstavništvo - odn. zvezni parlament - naj bo sestavljen od dveh domov: Svet Narodov in Svet Držav; 2) Svet Narodov predstavlja narode, narodnosti in narodne manjšine v Zajednici, medtem ko Svet Držav predstavlja države v Zajednici; 3) Svet narodov se voli po nacionalnih listah po principu en volilec en glas, medtem ko se Svet Držav sestoji iz delegacij, ki jih volijo državni parlamenti. Vse delegacije imajo po enako število članov.

Pešelj pri tem objavlja lestvico predstavnikov v Svetu Narodov na osnovi štetja prebivalstva leta 1971. Jugoslavija je imela takrat nekaj več kot 20 milijonov ljudi in ako bi izbrali po enega predstavnika na 100.000 ljudi, bi dobili sledečo sestavo Sveta Narodov: Srbi in Črnogorci 86; Hrvati 45; Slovenci 17; bosansko-hercegovski muslimani 17; Albanci 13; Makedonci 12; Madžari 5; "Jugoslovani" 3; ostali (Slovaki, Romuni, Turki) 6; skupno 204. Po Pešljevi zamisli bi se morale volitve vršiti istočasno na celem ozemlju Zajednice in vsak bi glasoval za svojo narodno listo brez ozira na kraj bivanja. To obenem pomeni, da bi se volilna borba vodila v okviru nacionalnih skupin, za kar pa je potreben več-strankarski sistem. Pešelj smatra, da bi poslanci v Svetu Narodov potem lahko ustvarjali koalicije sorodnih političnih strank različnih narodnih skupin. Ta centralni parlament - to je oba doma - bi nato sprejel prvo ustavo Zajednice in zakone za celo Zajednico, toda samo za določena področja. Vse to, seveda, pod pogojem, da izvoljeni predstavniki vsakega naroda odločijo, da Zajednico hočejo.

Pešelj je odločno za policentrizem, vkolikor ne bi ustavodajna skupščina odločila, da se center Zajednice prenese v nek nov kraj. Tudi če bi se skupščina odločila za neko novo prestolico, bi trajalo precej let predno bi jo izgradili. Zato je policentrizem zaenkrat edina rešitev.

Na kraju ta znani hrvatski politik zaključuje, da bi praktična realizacija takega načrta demokratične Jugoslavije prišla v poštev le, če bi sedanja Jugoslavija stopila na pot resnične in prave demokratizacije. On znakov takega procesa zaenkrat ne vidi. A kar se tiče srbsko - hrvatskega vprašanja, Pešelj smatra, da take rešitve, s katero bi bili zadovoljni vsi Srbi in vsi Hrvati, ni. Enako ni take rešitve, s katero bi bila zadovoljna večina Srbov in večina Hrvatov. Edino kar je morda možno, je rešitev, s katero bi se strinjala večina razumnih Srbov in večina razumnih Hrvatov.

VANE IVANOVIČ ima v tem delu knjige dva članka. V enem govori o problemu deviz, a v drugem o odnosih z Ameriko in Sovjeti. Demokratična opozicija komunizmu, ki zavrača revolucionarne rešitve in fizično obračunavanje s sedanjimi oblastniki, pravi Ivanovič, ni v stanju odigrati svoje vloge v naših problemih, dokler ni v stanju spoprijeti se z današnjimi gospodarskimi problemi in dokler ne pristopi vsaj k nekemu dialogu z onimi oblastniki, katerim je sedaj postalo jasno, da je komunistična utopija neustvarljiva. Kar se tiče Jugoslavije, se je potrebno vprašati, ali je našim ljudem gospodarsko potrebna in ali odgovarja vitalnim potrebam narodnih kolektivov, ki jo sestavljajo. Vprašanje je tudi, ali je sploh možno ohraniti pri življenju neko gospodarsko enoto, ki vsebuje po eni strani elemente docela razvitih gospodarskih struktur, kot jih najdemo v razvitih zahodnoevropskih državah, po drugi strani pa predele in mentalitete, ki jih je težko ločiti od gospodarsko primitivnih predelov Azije, Afrike in Južne in Centralne Amerike.

Najlažji odgovor na vsa ta vprašanja je, da Jugoslavija obstoja, takšna kot je in da tu ni možna nobena druga gospodarska politika kot ta, da se teži k obdržanju vsaj nekega ravnotežja, dokler naši ljudje ne dosežejo potrebno tehnologijo in dokler ne razvijejo svoje naravno bogastvo, s katerim lahko ustvarijo moderno industrijsko in socialno strukturo, ki bo sposobna živeti in preživeti v Evropi zadnje tretjino tega stoletja. To ni samo najhitrejši in najboljši odgovor, ampak tudi edino praktičen. V sklopu te politike je zato treba težiti, da pride do nekega razumnega in splošno sprejemljivega odnosa med posameznimi edinicami v Jugoslaviji. A to velja tudi v pogledu deviz.

Ivanovič smatra, da vprašanje deviz ne bi bilo

tako težko, ako bi Jugoslavija imela pozitiven saldo v svoji zunanje - trgovinski bilanci. "Pri nas ne gre za neko razumno in pravično delitev viška deviz, ampak za to, kdo bo in kako bo nosil breme našega splošnega deviznega deficita". Naša faza razvoja iz nekega precej nerazvitega poljedeljskega gospodarstva v neko moderno industrijsko strukturo ne bo prebrojena niti v najboljših prilikah in pod najpametnejšo upravo brez zadostnih tujih kratko in dolgoročnih deviznih kreditov. Z ozirom na to, meni Ivanović, se je docela neprimerno pritoževati, da nekdo ne more pridržati devize, ki si jih je prislužil s svojim delom in umom. Tri v deviznem smislu najmočnejše edinice - Slovenija, Hrvaška in Srbija - bi bile po svojem narodnem bogastvu, današnjem industrijskem potencialu in številu prebivalstva obsojena vsaka zase na stagnacijo, ker ne bi imele zadosti velik trg, da bi lahko razvile devizno situacijo s tujino, ki bi ji bilo mogoče obdržati dlje časa. Čeprav ima torej vsak narod, pa tudi najmanjši, pravico vztrajati na svoji neodvisni suvereni državi, taka država ne more devizno obstati.

Teoretično, na primer, bi se Slovenija, ki ima samo eno mejo z ostalimi narodi Jugoslavije, lahko poskušala priključiti Skupnemu Evropskemu Trgu, toda njen gospodarski potencial ji ne bi niti za hip omogočil, da bi postavila temu Trgu kakršnekoli pogoje za svoj vstop. Ravno obratno. "Majhni narodi morajo braniti svoje kulturne pridobitve, svoj jezik in splošni pogled na svet, toda tega ne morejo doseči z vztrajanjem na svoji neodvisni državi in neodvisni gospodarski ediniči," pravi Ivanović. Tudi za Jugoslavijo ne bo drugega izhoda, kot da se priključi Skupnemu Evropskemu Trgu - vsaj dokler Sovjetska zveza ne spremeni svoje politike do vzhodno-evropskih dežel. Samo z takim notranjim tržiščem z dvajsetimi milijoni ljudi bo možno poboljšati gospodarske prilike vsake posamezne edinice. Samo taka gospodarska stabilnost bo lahko zagotovila pogoje za tuje devizne kredite.

V svojem članku "Odnosi z Ameriko in Sovjeti," VANE IVANOVIĆ kritizira dejstvo, da jugoslovanski emigrantski časopisi zelo malo pišejo o jugoslovanski zunanji politiki in sploh malo razpravljajo o tem, kakšna naj bi bila ta politika neke demokratske Jugoslavije. Pri tem izraža mnenje, da medtem ko jugoslovanski narodi ne morejo ostati kulturno in gospodarsko neopredeljeni napram zahodni Evropi, oni morajo voditi računa o dobrih in prijateljskih odnosih s Sovjetsko zvezo in se ne morejo politično in vojaško opredeliti za neki proti - sovjetski tabor dokler Sovjetska zveza spoštuje našo neodvisnost in našo pravico, da naše notranje zadeve rešujemo kot se nam zdi najboljše. Ameriška intervencija v Vietnamu (in ta članek je Ivanović napisal lansko leto) nam je pokazala, da način, na kateri se je vršila, ni bil ravno najidealnejši za koristi Vietnamcev. Vprašanje je, ali bi bil isti način ameriške intervencije koristen za naše narodne interese, posamezne in skupne, ako bi prišlo do podobnega položaja, vprašuje Ivanović. Ker ni razumno računati, da bo velik interes, ki ga imata Amerika in Sovjetska zveza za naše ozemlje, jenjal, se ne moremo izogniti debati o naših odnosih do njiju.

Po tem pokaže na razliko, ki obstoja med uradno politiko zahodnih dežel do Jugoslavije in Tita in kritiko te politike s strani novopečenih ameriških in drugih državljanov jugoslovanskega porekla, Ivanović zaključuje, da bo tretja knjiga DEMOKRATSKE JUGOSLAVIJE nedvomno morala posvetiti več pozornosti tudi problemom naše zunanje politike.

VLADIMIR PREDAVEC pravi v svojem članku "O ustavnih spremembah v Jugoslaviji," da ne obstoja ideološka osnova za obstoj državne zajednice narodov Jugoslavije in da je zato iluzorno govoriti o njenem obstanku s tega stališča. Vprašanje je zato, ali je ta zajednica za njene narode koristna in nujna. Pri tem Predavec analizira dilemo nacionalizma odn. šovinizma, v katerega se je nacionalizem vse bolj razrasel. Uspeh šovinizma v Jugoslaviji je bil v tem, da je otežil obstanek Jugoslavije. Pri tem pa je povzročil dilemo, ker je miren razhod zaradi zaostritve srbsko - hrvatskih odnosov postal skrajno težaven. Kakor hitro bi se Hrvati, s svojo večino, odločili, da ustvarijo hrvaško nacionalno državo zunaj jugoslovanskega okvira, bi se s temposredno odločili tudi za ustvaritev srbske nacionalne države. Enako kot Hrvati, imajo tudi Srbi pravico, da v svoji državi združijo čim večje število svojih rojakov - a to med drugim vodi tudi do delitve Bosne in Hercegovine. Tudi če bi ignorirali voljo muslimanov, bi bil ta problem še vedno skrajno kompliciran, pravi Hrvat Predavec. Pri tem ponavlja misel dr. Mačka: "Ne morem se izjaviti za hrvaško državo, dokler ne vem, do kje se bo razprostirala, niti ne kakšna bo."

Ko komentira vprašanje ustavnih sprememb, Predavec poudarja, da se skozi vse dobronamerne predloge za reformo skupne države vleče kot rdeče nit zelo nevarna kontradikcija: suverenost držav - članic. Medtem ko pravi, da je to za Slovence in Makedonce manj važno vprašanje, trdi da je to za Srbe in Hrvate vprašanje prvega reda. Poleg tega je skupna karakteristika vseh predlogov za reformo zajednice tudi zahteva, da se obdržijo sedanje republiške meje, z očitno željo, da bi se s tem izognili vprašanju nacionalnih meja. Dejstvo je, pravi Predavec, da današnje republiške meje ne morejo biti okvir za suvereno srbsko ali hrvaško državo.

Vodilni krogi komunistične partije na Hrvaškem, ki so odleteli, so preveč resno jemali svojo novo suverenost, ko je prišlo do decentralizacije. Obenem pa so pozabili, da ne more biti suverenosti brez demokracije. To naivnost in neoprostljivo napako so drago plačali tako sami kot hrvaški narod, ki se je težko razočaral. Rešitev leži samo v svobodno izraženi volji vsakega naroda, pravi Predavec. In ako se narodi odločijo za obstanek zajednice, oni istočasno sprejemajo tudi nek kompromis z določenimi mejami in kompetencami. V tem prihaja do izraza suverenost naroda. A da bi suverenost sploh mogla priti do izraza, je predvsem potrebna ne socialistična, ne samoupravna, ampak čisto navadna in preprosta demokracija.

Srbski socialist MARKO MILUNOVIĆ pravi v članku

"Potrebna je hitra in modra sprememba," da so bili socialistični ideali sen stoletij in da so jugoslovanski narodi prenašali po vojni lakoto, goloto, mraz in vročino zaradi "boljše bodočnosti," "bratstva in edistva" in skupne države Jugoslavije. Po četrst stoletja te "nove ere" pa stojimo predinemo stvarnostjo; ker se vrednost neke uprave ceni po položaju njenih državljanov, osebni svobodi, materialnem blagostanju in vzgoji, je možno ugotoviti, da je titovska uprava v vseh teh stvareh zatajila. Nezaposlenost je velika, dolgovi so bajeslovni, a gospodarska kriza veča siromaštvo. Politična diskriminacija, politični monopol, kapitalistična eksploatacija s strani tujega in državnega kapitala, mednacionalna napetost, kriminal in prostitucija so odlike titoizma, ki je dejansko samo krčevita želja, da se vlada in gospoduje, pravi Milunović. Titoizem nima nikakršne zveze z demokratičnim socializmom, ki predstavlja politično podlago s katero je možno odpraviti osnovo, na kateri počivajo sloji, razredi in nacionalne neenakosti.

Revolucija je po svojem karakterju rušilna, a v Jugoslaviji bi se kaj hitro sprevrgla v splošno vojno, posebno med Srbi in Hrvati, pravi Milunović. Zato se on zavzema za prehodno vlado ali prehodni režim, ki naj bi pripravil pogoje za spremembe v zajednici brez krvoprelitja in bolečin. Večine današnjih družbenih struktur bi morala ostati in ob njih bi bilo treba zgraditi nove institucije, ki bi dale skupnosti življensko moč. Nobeno stvar se ne bo smelo porušiti preko noči. Po Milunovićevi zamisli, bi prehodno vlado sestavljali predstavniki demokratičnih meščanskih strank, predstavniki socialno - demokratične stranke in sindikatov, predstavniki komunističnih strank, predstavniki verskih skupnosti (pravoslavne, katoliške in mohamedanske) in nacionalnih manjšin, predstavniki kulturnega in gospodarskega življenja in predstavniki kmetske, delavske in šolske mladine. Cilj te vlade bi bil zagotoviti posameznikom in družbi svobodo in čim več socialne svobode, možnost svobodnega obveščanja da bi se družbo pripravilo na svobodno izjavljanje, in splošno šolanje, kajti človek brez šole ne more razumeti svojega položaja in svojih obveznosti in svojih pravic. Prehodna vlada bi izvedla svobodne in tajne volitve za ustavodajno skupščino, ki bi rešila vprašanje nove ureditve države. S tem bi funkcija prehodne vlade prehajala.

Na koncu Milunović zagotavlja, da je jugoslovanski delavski razred po svojem duhu in stremljenju del delavskega razreda zahodne Evrope, ki ni destruktiven in ki veruje, da je možno zagotoviti boljše življenje samo potom demokratičnega razvoja in reform. Jugoslovanski delavci smatrajo, pravi on, da bi bila revolucija pri nas katastrofalna in zgodovinsko neupravičena. Po drugi strani pa ne pride v poštev nobena restavracija, ker bi to vneslo še večjo zmedo.

V "Enem komentarju k problemom zunanje politike," **DESMIR TOŠIĆ** meni, da tako načrt Demokratske Jugoslavije kot komentar k načrtu, ki ga je pripravil Vane Ivanović, zahteva, da se osvobodimo tiste in takšne prozahodne politike, kot so jo vodili v Jugoslaviji med

obema vojnama do 25. marca 1941 in v Srbiji od 1804 do 1918. Ta politika je bila takrat upravičena. Medtem ko ne more biti dvoma o našem ideološkem opredeljenju, to je opredeljenju za svet, ki je zgradil posebno v zahodnih deželah razne tipe demokratskega sistema, je vprašanje zunanje politike neke manjše dežele, ki se nahaja na tako zvani meji med Vzhodom in Zahodom, nekaj docela drugega. Zunanja politika na sme avtomatsko in mehanično zaviseri od ideološke orientacije. Po Tošićevem mnenju bi na primer vsaka vladajoča ekipa v Jugoslaviji, ki ni prvenstveno vezana na svojo oblast, vodila precej bolj obzirno politiko do Sovjetske zveze kot je to bil slučaj s Titovo Jugoslavijo v obdobju 1950 - 1955.

Za nas je Evropa kot celina in evropska zajednica desetih (dejansko devetih, ker Norveška ni vstopila v skupni evropski trg - moja opomba) še posebno prvo in bitno zunanje - politično področje. V tej zajednici so seveda tudi taki, ki za nas niso niti gospodarsko niti politično zanimivi, toda mi smo vezani na to zajednico kot celino v političnem, gospodarskem, kulturnem in ideološkem pogledu, ker smo evropska dežela - kljub oazam ne-evropske kulture in civilizacije.

Tošić dodaja, da obstojajo ljudje med Jugoslavlani, ki menijo, da bi povezava Jugoslavije z evropsko gospodarsko skupnostjo konsolidirala sedanji režim. Obstojajo pa tudi ljudje, ki menijo, da bi taka povezava predstavljala prvi predpogoj za razbitje Jugoslavije od zunaj, ako jo je že nemogoče razbiti od znotraj. Tošić zavrača tako mišljenje in trdi, da v tej Evropi ni sil, ki bi želele moralno in materialno pomagati, da se obdrži nedemokratični režim v Jugoslaviji, a še manj da se razbije Jugoslavijo.

EVGENIJE JURISIĆ ("Bodočnost Jugoslavije") enako pravi, da bodoča skupna država ne more obstati brez pristanka vseh narodov. Pristanek pa je treba iskati pri vseh pripadnikih nekega naroda na glede na kraj ali republiko bivanja. Eno stvar se ne sme pozabiti, meni Jurisić, da namreč Srbi ne bodo in ne morejo pristati na Jugoslavijo za vsako ceno. Medtem ko mora biti pravica od odcepljenja in izstopa iz zajednice zagotovljena, je treba imeti v vidu, da poleg pravice nekoga, ki izstopa, obstojajo tudi pravice onih, ki ostanejo. Tu je na mestu primerjava s poslovno zajednico. Ako nekdo iz nje izstopi, mora razčistiti svoje odnose do drugih partnerjev: koliko je kdo vložil v zajednico in koliko pripada onemu, ki gre ven.

Jurisić smatra, da niti Srbi niti Hrvati niti Slovenci ne morejo biti navdušeni nad tem, da pomagajo pasivnim krajem. Toda, mar se bi oni počutili varnejše, ako bi nek "dobronamerni" sosod prevzel recimo Makedonijo ali Kosmet? Oni, ki verujejo, da bi moglo priti do delitve Jugoslavije med Vzhodom in Zahodom (ustaška teza), bi se morali vprašati, ali bi na ta način dobili bolj prijetnega soseda? Ali je usoda Južnega Vietnama ali Južne Koreje res tako privlačna? A kar se tiče gospodarskega in denarnega prispevka zajednici, o čemer gotovi hrvaški krogi delajo veliko vprašanje, se je treba vprašati na primer ali je Dalmacija zadovoljna, da svoj zaslužek od turizma deli z vsemi Hrvati?

Na koncu tega dela knjige je objavljen še članek **NENADA PETROVIČA** "O bujenju nacionalizma pod komunističnimi režimi." Petrovič pravi, da je iluzorno smatrati, da nacionalizem automatsko ruši komunistične režime. Šovinistični nacionalizem, ki propagira sovraštvo do drugih narodov, jih prav gotovo ne, ker je v bistvu enako totalitaran kot komunizem. Mihajlo Mihajlov je recimo zapisal v svojem članku "Pot v slepo ulico," ki je bil objavljen v ameriškem časopisu "FREEDOM AT ISSUE" spomladi 1972 (marca -aprila), da buditev nacionalnih pokretov ne vodi ipso facto v demokracijo. Glavna moč komunistične ideologije leži v njenem internacionalizmu in proti njenem totalitarizmu je zato možno nastopati samo z nekim antitotalitarističnim internacionalizmom.

Medtem ko ni mogoče pričakovati spremembe v deželah s komunističnimi režimi od zunaj, ker se velike sile zavzamejo raje za status quo z ozirom na razvoj termonuklearnega orožja, pa ni verjetno, da bi se odpor totalitarni oblasti znotraj teh dežel kaj zmanjšal. Vsaka nova generacija, ki ni šla skozi stalinistične čistke, bo ta odpor okrepila. To velja tudi za Sovjetsko zvezo in za vse dežele, kjer vlada sistem ideološkega monopola v rokah onih, ki imajo oblast. A kar se tiče večnacionalnih držav, totalitarci opravičujejo svojo oblast z argumentom, da samo njihov režim lahko obdrži pomešane narode skupaj. Nestrpen, šovinistični nacionalizem bo zato te režime raje krepil kot slabil. Vkolikor pa bodo njihovi nasprotniki nastopali s širokih in humanističnih stališč, s stališč širokih svoboščin in resnične demokracije, spoštuječ tradicije ne le svojega ampak tudi vseh drugih narodov, s katerimi delijo isto usodo, bodo te režime slabili in uživali simpatije zunaj meja svoje domovine, zaključuje Petrovič.

(Bo sledilo)

ČIGAV ELITIZEM?

V Jugoslaviji dandanes ni področja, na katerem ne bi kot eksperti spregovorili politično in ideološko motivirani ljudje, čeprav je vsakemu smrtniku jasno, da genijev, ki bi vse vedeli in znali, ni. Kadar Stane Dolanc bere kozje molitvice športnikom, je trebe resnega navora, da se ljudje vzdržijo smeha. Isto velja za njegovo klobasanje na proslavi 25-letnice Moderne galerije v Ljubljani. Ljudem se je zehalo. Ista zdršana plošča, ki so jo slišali že tisočkrat zadnji dve leti in čim večkrat jo slišijo, tem manj se jih prime. Na koncu koncev, čemu vse to klepetanje, ko pa je za nezmotljive vodnike dovolj, da mignejo s prstom in nek časopis utihne ali nek umetnik zgubi "podporo družbe". Prepričani itak ne morejo nikogar. Oni, ki jim sledijo, so ali oportunisti ali pa to morajo zaradi ljubega kruhka.

Tako je na proslavi jubileja Moderne galerije Stane Dolanc izdal še en dekret: "Galerije morajo preseči stanje, v katerem so objekt medsebojne borbe posameznih smeri v umetnosti ali posameznikov in skupin za monopol v njej, morajo preseči položaj kulturnega rezervata in postati aktiven dejavnik v nastajanju socialistične kulture... Dokler bodo dosežki kulture zaprti v kulturnih

getih in dokler bodo kulturni ustvarjalci zgolj sami med seboj merili svoje moči in dokler bodo samo oni in le med seboj postavljali kriterije kvalitete svojega lastnega dela, ne pa v dialogu s tistimi, ki jim je umetnost resnično namenjena, toliko časa bomo govorili o prepadu med umetnostjo in delovnim ljudstvom, o takimenovanem nerazumevanju med ustvarjalci kulture in tem ljudstvom... Zato moram danes tudi jasno povedati in zavrniti tiste, ki pri nas doma ali zunaj ocenjujejo akcijo Zveze komunistov kot napad na demokracijo v Jugoslaviji in med drugim tudi napad na svobodo umetniškega ustvarjanja. Kako mi pojmujeemo svobodo umetniškega ustvarjanja? Za nas je svoboda umetniškega ustvarjanja v boju za socialistično in humanistično vsebino kulture. Gre predvsem za to, ne pa za ta ali oni slog ali šolo v umetnosti... Nekateri so želeli razvrednotiti samo bistvo kulture in ga nadomestiti z dvomljivimi vrednotami meščanske družbe. Naša konfrontacija s temi idejnimi vplivi, kot tudi z ideologijo tehnokratizma, elitizma in elitističnega lažilevičarstva, ni bila vedno dovolj močna in uspešna... Ni mogoče, da bi še nadalje ostali brezbržni do očitnih razrednih pritiskov, ki so nam tuji in nasprotni. Z njimi se moramo spopasti in jih odstranjevati. Gre za idejno in politično konfrontacijo, katere cilj je doseči resnično svobodo kulturne ustvarjalnosti." Stane Dolanc se je oddahnil. Umetniki so se spogledali in publika prizanesljivo in vljudno zaploskali. Kdo neki bi se bodel z bikom? LZ

ENAKOPRAVNOST SLOVENŠČINE

Pred zelo praktičnim vprašanjem stoje slovenski izseljenci, kadar imajo opravka z jugoslovanskimi konzularnimi predstavniki v tujini, pa se ne morejo z njimi pomeniti v lastnem jeziku. Izmik, češ da naj potem pač govore srbsko ali hrvatsko, praktično ne pomeni ničesar, ker se navadno teh dveh jezikov niso nikdar učili. (Ta isti problem srečujemo na Pr morskem, ki je bilo po vojni priključeno Jugoslaviji. Ne tako stari rodovi še vedno ne razumejo srbsko-hrvatskih priseljencev.)

Na celotnem ameriškem področju, ki vključuje Kanado, Združene države in vso Južno Ameriko, sta v konzularni službi zaposlena samo dva Slovenca - oba v Združenih državah. Nobenega Slovenca - konzularca ni v Avstraliji, čeprav tam število Slovencev stalno narašča. Tako enako ne v Belgiji, na Holandskem in na Švedskem. V Zapadni Nemčiji je devet Slovencev - toda teh devet odtehta dvakrat toliko katoliških duhovnikov, "od katerih nam niso vsi naklonjeni" so mnenja v ljubljanski Izseljenski matici. Tam pravijo, da je stanje dolgoročno popolnoma nevzdržno.

Gledamo s slovenskega vidika, ki pa ljubljanskim neostalističnim doktrinarjem ničesar ne pomeni, narodnostni problem slovenskega delavskega zdomstva sploh ne bi bil nikakšen problem, ako bi stopili vkup vsi ljudje dobre volje in pomagali slovenskim ljudem v tujini: stari naseljenci, povojni politični emigranti, duhovniki, novi izseljenci in posebej poslani učitelji iz domovine. Toda za doktrinarje je boljše, da se vse delavstvo narodnostno utopi v tujini kot pa da bi ob tako kritičnem problemu potisnili ideološke razlike v ozadje. (ds)

KOROŠKI OBISK

Osemčlanska delegacija koroških Slovencev se je 11. in 12. januarja mudila na uradnem obisku v Sloveniji, kar se je zgodilo tretjič v povojni zgodovini. Vodila sta jo predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev dr. Joško Tischler in predsednik Zveze slovenskih organizacij dr. Franci Zwitter. Na sedežu slovenske vlade v Ljubljani jo je sprejel predsednik izvršnega sveta Slovenije Andrej Marinc. Dr. Tischler se je zahvalil za zavzetnost v težki situaciji, ki je nastala prejšno jesen. "Bili smo ob danem položaju prisiljeni prositi matični narod in državo matičnega naroda kot sopolpisnico državne pogodbe za pomoč pri reševanju vprašanj, ki so nam po imenovanju pogodbi zajamčena. Ta vprašanja niso samo nacionalnega, marveč so v bistvu tudi socialnega pomena," je poudaril dr. Tischler. Ni odprto samo vprašanje krajevnih napisov, ampak je povsem nepovoljno rešeno vprašanje uradnega jezika in jezika na sodnji ter vprašanje osnovne šole. Dvojezično ozemlje je bilo ob podpisovanju državne pogodbe 1. 1955 dobro znano in mora biti osnova za reševanje vprašanj. "Ne more pa obveljati ominozno ljudsko štetje, ki je razdrobilo prebivalce Koroške na devet jezikovnih skupin." Po državni pogodbi bi se morali dogovarjati zvezna vlada in prizadeta manjšina. Po 17 letih te pogodbe pa vprašanja še niso rešena "in smo zato morali zaprositi podpisnice in sopolpisnice te pogodbe, da pomagajo reševati vprašanja v korist prizadete manjšine in v korist avstrijske države. Zavedamo se, da tudi z internacionalizacijo vsega problema ostane reševanje in rešitev v bistvu še vedno zadeva med avstrijsko vlado in zastopniki manjšine ob pozornem sodelovanju Jugoslavije ob sodelovanju manjšine." Dr. Tischler se je zavzel za ustanovitev znanstvenega inštituta koroških Slovencev in izrazil zaskrbljenost zaradi nemškega naseljevanja na južnem delu ozemlja, kjer Nemci iz rajha grade naselja in počitniške hiše.

Med pogovori je Andrej Marinc "izrecno poudaril neuvrščeno politiko kot konstanto jugoslovanskega zunanje-političnega delovanja in ravnanja. V tem okviru je tudi izrekel pripravljenost, podpreti prizadevanje koroških Slovencev," kot so njihovi predstavniki razgrnili na pogovorih. Kot je poročalo DELO, "je prišla do veljave misel, da je uresničevanje obveznosti do slovenske manjšine bistveni pogoj dobrih sosednih odnosov med Slovenijo in Koroško, med Jugoslavijo in Avstrijo. V skladu z načeli jugoslovanske zunanje politike seveda ne more biti govora o vmešavanju v notranje zadeve Avstrije. Toda po drugi strani so povsem legitimne in upravičene zahteve in pričakovanja," da bo Avstrija uresničila obveznosti iz državne pogodbe.

Drugega dne je bila delegacija sprejeta od predsednika slovenske skupščine dr. Jožeta Brileja in podpredsednika Socialistične zveze Vladota Beznika, ki je zastopal obolelega predsednika Janeza Vipotnika. Kot poroča NAŠ TEDNIK, je Beznik formuliral stališča

SZDL do zamejskih Slovencev v štirih točkah: "1. Ne glede na ideološke razlike sodeluje SZDL z vsemi, ki niso sovražno razpoloženi napram Jugoslaviji. To sodelovanje sloni na medsebojnem spoštovanju in enakopravnosti. 2. Slovenska manjšina mora biti subjekt, ne objekt in to v vseh pogledih. 3. SZDL priznava enotnost slovenskega kulturnega prostora: skrb za manjšino je zato skrb slehernega človeka v Sloveniji in skrb vseh organizacij. 4. SZDL smatra, da so dobrososedski odnosi pogojeni z odnosi države do manjšine."

V uradnem sporočilu 12. januarja je rečeno, da sta se "SFR Jugoslavija in SR Slovenija vseskozi zavzemali za ureditev položaja slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem in s tem za čimboljše odnose z republiko Avstrijo... Ponovno je bilo poudarjeno, da bosta SR Slovenija in SFR Jugoslavija kot država matičnega naroda in sopolpisnica državne pogodbe odločno podpirali z vsemi političnimi in mednarodnopravnimi sredstvi, vključno z internacionalizacijo, prizadevanja koroških Slovencev, da v okviru republike Avstrije dobijo popolno manjšinsko zaščito, ki jim gre po državni pogodbi in drugih mednarodnih aktih ter določilih avstrijske ustave. Izraženo je bilo skupno prepričanje, da bo republika Avstrija onemogočila protislovensko dejavnost" ter ustvarila pogoje, da se bodo koroški Slovenci "lahko vsestransko razvijali kot enakopravna narodnostna skupnost. S tem bi bili postavljeni trdni temelji tudi za razvijanje in krepitev sodelovanja" med Slovenijo in Koroško ter s tem med Jugoslavijo in Avstrijo, "kar je pomembno tudi za mir in stabilnost v tem delu Evrope, še prav posebno sedaj, ko so v teku priprave na konferenco o evropskem sodelovanju in varnosti," pravi uradno poročilo.

AVSTRIJSKA NOTA

Na jugoslovansko noto o položaju slovenske narodnostne manjšine na Koroškem od 6. novembra je avstrijska vlada odgovorila 11. januarja. Izjavila je, da je "cilj politike avstrijske zvezne vlade", da oblikuje "življenske in razvojne možnosti vseh državljanov" tako, "da se vsi državljani v republiki Avstriji do največje mogoče mere počutijo kakor doma." Vlada se zaveda, "da je prav manjšinam zaradi njihovega manjšinskega položaja politično občasno potrebna posebna podpora vlade za njihov kulturni, etični in gospodarski razvoj... ki presega enakopravnost državljanov." Zato je ustanovila komisijo, da pretehta manjšinska vprašanja. Avstrijska vlada "zelo obžaluje, da je delno zaradi note zveznega sekretariata za zunanje zadeve z dne 6. novembra lani, še bolj pa zaradi izjav, ki so jih nato izrekle odgovorne osebnosti SFRJ - nastal zmoten vtis, da sta bili slovenska in hrvaška manjšina v Avstriji doslej v celoti ali v veliki meri prikrajšani za pravice, ki jima pripadajo." Opozarja na slovensko gimnazijo v Celovcu, na "velikodušno zasnovani" manjšinski šolski zakon in podporo številnim organizacijam. V skupnem sporočilu o Titovem obisku v Avstriji leta 1967 sta "obe strani izrazili zadovoljstvo zaradi nadaljnega napredka pri uveljavljanju pravic slovenske

in hrvaške manjšine" in so torej očitki v jugoslovanski noti " brez stvarne podlage." Zakon o dvojezičnih napisih " se opira na prizadevanje avstrijske zvezne vlade, da bi v korist zelo raztreseno naseljenih pripadnikov slovenske manjšine sprejela praktično rešitev na podlagi kar najbolj objektivnih meril." Avstrijska vlada ob vsem spoštovanju demokratičnih pravic " ne vidi nikakršnega razloga za prepoved organizacij, ki jih je omenila vlada SFRJ." (To se tiče Heimatdiensta.) Avstrijska nota se začneja in končuje z vljudnimi zagotovili o želji za dobrimi odnosi.

Predstavniki jugoslovanskega zunanjega ministrstva Milan Zupan je na tiskovni konferenci 18. januarja glede avstrijske note izjavil: "Jugoslavija je zmeraj sodila in sodi še danes, da je zaželeno dvostransko reševanje spornih vprašanj s sosednimi državami, seveda s pogojem, da to zagotavlja obojestransko sprejemljive rešitve. Toda za dobre stike med državami je nujno, da se položaj in pravice slovenske in hrvaške narodne manjšine v Avstriji rešijo na podlagi dosledne uveljavitve 7. člena državne pogodbe in neposredno med avstrijsko vlado ter izbranimi predstavniki slovenske in hrvaške narodne manjšine."

Avstrijci so bili tega odmeva veseli in so poudarjali, da se Jugoslovani zavzemajo za dvostransko reševanje in ne pritiskajo z internacionalizacijo problema.

V komisiji, ki jo je po oktoberskem podiranju dvojezičnih napisov postavila avstrijska vlada, je 26 članov, med katerimi je 7 strokonjakov za manjšinska vprašanja, 7 županov južnokoroških občin, pa dva člana treh glavnih avstrijskih strank na Koroškem, pa en član obeh koroških slovenskih organizacij in po en predstavnik evangelijske in katoliške Cerkve. Katoliška cerkev je imenovala enega nemškega Korošca in dr. Valentina Inzka, ki bosta skupaj imela en glas. Med župani je Slovenec Herman Velik iz Sel. Ker je avstrijska Ljudska stranka za enega od svojih predstavnikov imenovala dr. Valentina Einspielerja, ki je predsednik Zveze "vindišarjev" in podpredsednik Heimatdiensta, sta obe slovenski organizaciji odklonili, da bi v komisijo poslali svoje zastopnike. Avstrijski ministrski predsednik Kreisky je 23. januarja ponovno pozval Slovence, naj prisostvujejo prvi seji, ki bo februarja. Še zmeraj ni določeno; kaj naj bi ta komisija razpravljala; ali samo o zakonu o dvojezičnih napisih ali pa o splošnih manjšinskih vprašanjih.

NAPAD Z DESNE

Član izvršnega biroja predsedstva ZKJ Todo Kurtonović se je 15. januarja pogovarjal s študenti v Mostarju. Govoril je o "diferenciaciji" v ZKJ, ko so se nekatere sile "začudovljevale z leporečjem in se zgolj izrekale ter oredeljevale za boj, v resnici pa so proti boju." To pomeni "obliko frakcijskega odpora proti politiki ZK... in pri tem imam v mislih liberalizem, ki odpira pot kakršnemukoli odporu proti sprejeti politiki." Ta liberalizem utira pot protirevolucionarnim silam, nacionalističnim silam in tehnobirokratskim silam. "Ko govorimo o odporu, bi rad tudi omenil, da se vse to dogaja v času, ko se ZKJ bojuje na več področjih. V zadnjem času smo

doživeli še zlasti močan odpor desničarskih sil in Djilas je bil njihov najbolj izrazit posameznik, ker je prvi iz vrst ZKJ odkrito vstal proti revoluciji in politiki ZKJ. Zato pomeni liberalizem, ki je kontinuiteta tega, čeprav ljudje iz časa Djilasa in ti današnji niso med seboj povezani, vendarle napad z desne. To bi lahko imenovali prozahodno orientacijo, ne glede na opredelitev posameznikov. In to je tisto, kar zasledimo v tožbah reakcijskih skupin na Zahodu, ko pravijo, da se usmerjamo na Vzhod, čeprav je povsem jasno, da se ne moremo in ne bomo usmeriti ne na Vzhod ne na Zahod," je rekel Kurtonović.

OBRAMBA Z LEVE

Na Oplotnici so 8. januarja praznovali 30. obletnico zadnjega boja Pohorskega bataljona. Govoril je Mitja Ribičič, nekdanji predsednik zveznega izvršnega sveta in sedanjí član predsedstva SFRJ, ki je hvalil neuvrčenost Jugoslavije. "Hodili smo in gremo po poti, ki ni izhojena, ki je izvirna in samonikla, kot je bilo izvirno in samoniklo tudi naše partizanstvo," je rekel Ribičič. "Zato je razumljivo, da so nas v našem hotenju po napredku spremljale tudi slabosti, ki so se v zadnjem času nakopičile v takem obsegu, da so začele jedkati našo enotnost in politično stabilnost... Vendar smo tudi te probleme in slabosti... razrešili v korist vodilne vloge združenega dela, saj se je prav v tem letu močno utrdila politična pozicija delavskega razreda in njegove avantgarde... Danes ni pri nas bolj leve, bolj socialistično orientirane sile, kot je ZK Jugoslavije in Slovenije," je rekel Ribičič.

"Leto 1972 nas je obogatilo z novimi spoznanji, ne samo v smislu naše obrambe pred nacionalizmom, ki je danes skupni imenovalc za vse, kar nastopa proti demokraciji in resničnemu narodnemu interesu, bodisi slovenskega naroda bodisi socialistične skupnosti jugoslovanskih narodov, pač pa tudi v odpravljanju družbenoekonomskega vzrokov za nacionalistične, lokalistične in druge konflikte v naši družbi," je trdil Ribičič. Izvori so na področjih odločanja in delitve dohodka mimo kontrole ustvarjalcev vrednosti. "Najtežja bitka" bo za to, da bi celotno delitveno področje prišlo pod kontrolo združenega dela. Ribičič je tudi poudaril pomen stabilizacije gospodarstva in se zavzel "za tisto gospodarsko politiko, ki je nastala in zmagala v Sloveniji po 29. seji CK ZKS." To je bila seja 4. novembra, prva po odstopu Kavčiča.

ODSTOPI V OBČINAH

"Ob nedavnih odstopih v več občinah v Sloveniji" je sekretar Franc Šetinc na seji sekretariata CK ZKS v Ljubljani 8. januarja dejal, da se jih večinoma "ne da povezati" z odstopi Kavčiča, Kropuška in Kreseta, sporočenimi na 29. seji CK 4. novembra. Na tej seji "smo namreč obračunali z nesprejemljivimi stališči o vlogi Slovenije v Jugoslaviji in v svetu, medtem ko gre v občinah za druga in drugačna vprašanja." Šetinc je rekel, da so ponekod odstopi "njujni", da pa ne bi smeli postati "nekakšna moda", ker ni mogoče trditi, da so vsega krivi tisti, ki so odstopili. "Tu pa tam je v teh procesih prišlo na dan tudi politikanstvo, osebna obračunavanja, kar je

graje vredno," je rekel Šerinc: Kljub temu pa je ponovil, da morajo tudi občine imeti "svoje 29. seje".

DOLANC V AKTIVU

Sekretar izvršnega biroja predsedstva ZKJ Stane Dolanc je 23. januarja razpravljal s političnim aktivom Ljubljane in povedal, da so "sovražne sile dobile zalet in dinamiko posebej še po 6. kongresu ZKJ." Ta kongres (ki se je vršil leta 1952) je zdaj del zen kritične obravnave. "Tuji novinarji pogosto sprašujejo tovariša Tita in druge naše tovariše, zakaj takšno stališče do 6. kongresa. Ti ljudje bi Titovo oceno hoteli prikazati negativno, seveda z določenimi nameni. Titova ocena tega kongresa - enega glavnih referatov na njem je imel Djilas - je v tem, da so se na njem pojavile nekatere teorije o vlogi nove ZKJ... V bistvu je šlo za te o, da samoupravna družba ne potrebuje organizirane politične sile delavskega razreda, ker si samoupravna družba lahko sama začrtuje svojo pot v socializem in sama skrbi za to, da te poti ne bo mogoče zgrešiti... V vseh važnejših trenutkih našega razvoja je bila vendarle ZK tista sila, ki je presegla vse konfliktno razmere, zavarovala jugoslovanski samoupravni družbi pozitivno pot v tem razvoju in jo pripeljala do tega, da je bila sposobna začeti politično akcijo že pred pismom, katerega namen je dokončno uveljaviti samoupravne socialistične odnose kot temeljne odnose pri nas."

Dolanc je dejal, da so "na eni strani samoupravne sile, na drugi pa sovražniki te politike" in da je to "mejna črta razrednega boja". Akcija, ki jo je sprožilo pismo Tita in izvršnega biroja "se ne bo končala tako kot nekatere podobne akcije preteklosti... To ne more biti tudi akcija, ki bo trajala dva meseca, potem pa konec." Dolanc je povedal, da je izvršni biro "zahteval od zveznega izvršnega sveta", naj ugotovi, kako je prišlo do prekomerne delitve osebnih dohodkov kljub zamrznitvi. Številke o tej delitvi pa naj bi bile napihnjene: "ne gre za 1200 milijard marveč za 200 novih milijonov dinarjev izplačil nad povprečjem." (200 milijonov novih dinarjev je 20 milijard starih dinarjev), Tudi po pismu pa se še opazi "razhajanje med besedami in akcijami", ki ga bo rešil šele "dolgotrajen in oster politični boj," je rekel Dolanc.

VIPOTNIK V TV, RIBIČIČ V SZ

Za novega generalnega direktorja RTV Ljubljana je bil imenovan dosedanji predsednik republiške konference Socialistične zveze Slovenije Janez Vipotnik, za novega predsednika pa so predlagali Mitjo Ribičiča. Te sklepe so 26. januarja sprejeli na skupni seji predsedstva in izvršnega odbora republiške konference SZDL na priporočilo razširjene seje sekretariata CK ZK Slovenije. Predsednik centralnega komiteja ZK Slovenije France Popit je na seji SZDL povedal, da v sredstvih javnega obveščanja "ne bi smelo biti mesta niti za birokratsko - etatično tehnokratsko manipuliranje z ljudmi niti za politiko, ki bi izhajala iz samoupravnem socializmu tujih idejnih in razrednih zasnov, iz raznih vrst monopolov, privatnih interesov itd." Dejal je da "današnja politična situacija

in naša odločnost, da gremo hitreje in učinkovitejše po začrtani poti samoupravnega socializma... narekujeja, da še bolj strnemo napredne sile in okrepiamo prizadevanja za hitrejši napredek" radia in televizije. Z imenovanjem Vipotnika bodo "poudarili pomen, ki ga pripisujemo dejavnosti teh medijev", medtem ko si bodo "napredne sile v SZDL, zagotovile neposredno povezanost radia in televizije z najožjim slovenskim političnim vodstvom."

Kot je rekel Popit, je sekretariat CK ZK Slovenije na razširjeni seji predlagal za glavnega direktorja RTV Vipotnika, ki naj bi hkrati vodil tudi komisijo za propagando in informativno dejavnost pri CK ZKS. Za predsednika republiške konference SZDL so predlagali Mitjo Ribičiča, nekdanjega predsednika zvezne vlade slabega slovesa, ker "je bil ves čas v ospredju boja za samoupravno transformacijo" na sploh in se je kot funkcionar federacije "zadnja leta v zapletenih in nelahkih razmerah družbenih antagonizmov Jugoslavije dosledno bojeval za demokratične samoupravne koncepte, za samoupravno socialistično demokracijo delavskega razreda in delovne ljudi sploh," je rekel Popit.

VODSTVO SLOVENIJE

Ko je Popit na seji vodstva SZDL 26. januarja razlagal, zakaj predlagajo Vipotnika na vodilno mesto v RTV in Ribičiča v Socialistično zvezo, je navedel, kdo se je udeležil razširjene seje sekretariata CK ZK Slovenije, ki je o predlogih odločila. V "političnem vodstvu Slovenije", kot ga je imenoval Popit, so poleg članov sekretariata še predsednik CK ZK Slovenije France Popit, predsednik skupščine Sergej Kraigher, predsednik vlade Andrej Marinc, Janez Vipotnik (SZDL), Stane Markič (kadrovski odbor SZDL), Jože Globočnik (sindikati), Janko Rudolf (borci), Živko Pregl (mladina), Leopold Krese (še zmeraj predsednik gospodarske zbornice, čeprav so ga kritizirali obenem s Kavčičem 29. oktobra), Bojan Polak (štab za splošno ljudsko obrambo) in Albert Jakopič (komisija CK za splošno ljudsko obrambo).

ZASTONJ ŽUPAN LJUBLJANSKI

Miha Košak, dolgoletni predsednik mestne skupščine Ljubljane, je 9. januarja sprejel mesto generalnega direktorja podjetja Saturnus in upa, da ga bo spravil iz težavnega položaja. Kot "volonter" pa bo še ostal predsednik mestne skupščine.

ZDOMCI

Ob ljudskem štetju marca 1971 je v tujini delalo 822,000 Jugoslovanov, od katerih je bilo več kot ena petina (150,000) šolanah ljudi. Od teh je 110,000 končalo šolo za visoko kvalificirane in kvalificirane delavce, 30,000 gimnazijo ali srednjo strokovno šolo, okrog 10,000 pa jih ima fakultetno izobrazbo. Od 48,000 Slovencev zdomcev jih je 16,000 s strokovno izobrazbo.

ARETACIJE NA ŠVEDSKEM

Policija v Goteborgu je prijela 8 Jugoslovanov, ki so osumljeni teroristične dejavnosti na Švedskem. Prva

dva so prijeli že pred božičem, zadevo pa so kot veliko senzacijo pograbili švedski časopisi 12. januarja, ko so v Göteborgu pripravili še enega Jugoslavana, ki je bil formalno osumljen nezakonite posesti orožja. Časopisi so namigavali, da so "vladni agenti iz Jugoslavije" pr pravljali umor nekaterih jugoslovanskih emigrantov na Švedskem. Oblasti so se obnašale silno zadržano. Končno je 18. januarja javni tožilec naznanil, da so pr pri 8 Jugoslovancih, od katerih sta dva osumljena priprav za umor, eden napeljavanju k umoru, dva priprav na vohunstvo in eden napeljavanju k ugrabitvi. So Hrvati, ki so že nekaj let bivali na Švedskem in obvladajo švedščino. Veliko vprašanje je, ali so priprti možje ustaški ali oznovski teroristi ali pa so Švedi prijeli vsakih nekaj.

Švedska je z 15. januarjem ponovno uvedla vize za jugoslovanske državljane in začasno odpovedala sporazum, s katerim sta Jugoslavija in Švedska medsebojno ukinili vize. Predstavniki jugoslovanskega zveznega sekretariata za zunanje zadeve Milan Zupan je 11. januarja izjavil, da upa, da bo ta ukrep "zelo kratkotrajen, ker nismo prepričani, da bi to bistveno pomagalo preprečiti teroristično dejavnost." Glede švedskega odgovora na jugoslovansko noto o teroristični dejavnosti je Zupan dejal, da ga "ocenjujemo kot resno prizadevanje švedske vlade, da prepreči protijugoslovansko dejavnost ekstermističnih emigrantov." Jugoslovanska javnost pričakuje, da bodo Švedi potrebne ukrepe "dosledno in učinkovito uresničili in da bodo dokončno onemogočili protijugoslovansko teroristično dejavnost na švedskem ozemlju."

CENA USTAŠEV

Stroški, ki so jih imele enote teritorialne obrambe Bosne in Hercegovine pri likvidaciji oborožene ustaške skupine lanskega leta v juliju, znašajo 35 milijonov dinarjev, piše EKONOMSKA POLITIKA. Republika je imela 21 milijonov dinarjev stroškov s cepljenjem proti kozam in 830 milijonov s poplavami.

VELEGOLJUFKA

Zagrebsko sodišče je 25. januarja razglasilo sodbo v sloviti zadevi Metalium, kjer se je šlo za poneverbo 285 milijonov novih dinarjev (preko \$16 milijonov ali £7 milijonov). Lazo Vračarić, 56-letni generalni direktor Metaliuma, je bil obsojen na 20 let strogega zapor, direktor uvoza in izvoza, 34-letni Predrag Veljković, na 14 let strogega zapor, a 35-letni namestnik glavnega direktorja Mihael Medek na 9 let. Šest drugih je bilo obsojenih na zaporne kazni od štiri in pol do enega leta. Prve tri je sodišče tudi obsodilo na odvzem vse imovine. Lazo Vračarić in Predrag Veljković sta jo že pred letom popihala na varno in so jima sodili v odsotnosti. Ker sta pa lep del plena prenesla v tujino, jima v Zahodni Nemčiji, kjer se baje nahajata, ne bo hudega. Dvajsetletna zaporna kazen je v Jugoslaviji redkost in jo navadno uporabljajo le kot nadomestilo za smrtno kazen. Deležna sta jo bila Milivoje Kojić in Moric Elazar v prosluli zadevi Jugoslovanske kmetijske banke.

POLJOBANKA

Boško Tonev, bivši generalni direktor Jugoslovanske

kmetijske banke, ki je bil aretiran 8. decembra, bo ostal v preiskovalnem zaporu še zaradi suma, da je zagrešil kaznivo dejanje nevestnega poslovanja v gospodarstvu, kot je sporočil preiskovalni sodnik prvega občinskega sodišča v Beogradu. Gre za kupčijo s posrednikoma Milinom in Reisinijem, ki naj bi za \$1.8 milijona posredovala posojilo pariške banke Banque d'Indochine v znesku \$30 milijonov. Posojilo so odpovedali, posrednika pa sta kljub pritožbi na mednarodno arbitrazo obdržala provizijo. Direktorja banke Kojić in Elazar sta bila zaradi tega posla obsojena vsak na 20 let strogega zapor, toda med razpravo ni bilo pojasnjeno, kakšno korist sta imela niti ne, kakšna je bila vloga Toneva, ki so ga krivile priče in oba obtoženca. Šele po obsodbi teh dveh so zaprli tudi Toneva in ga potem tudi odstavili z mesta generalnega direktorja Poljobanke.

SADAT NA OBISKU

Predsednik Egipta Sadat je obiskal Tita na Brionih 11. in 12. januarja. Pogovarjala sta se seveda o Srednjem vzhodu in sta v skupnem sporočilu kot navadno obsojala izraelsko zasedbo arabskega ozemlja in zahtevala pravično rešitev za palestinsko ljudstvo. Pri pogovorih sta sodelovala zunanja ministra, Titu pa je pomagal tudi Edvard Kardelj. Pričakujejo, da bo Tito skušal zbežati neuvrščene države, da bi glasneje izražale podporo Arabcem.

POZEN SNEG

Kot v vseh alpskih deželah je bila zima pozna tudi v Sloveniji. Sneg je zapadel šele sredi januarja. Smučarsko tekmovanje za zlato lisico na Pohorju, ki šteje za žensko svetovno prvenstvo, je bilo 2. januarja prizadeto zaradi pomanjkanja snega. Z veliko mujo so pripravili progo za slalom, veleslalom pa so morali odpovedati.

ZMEŠANI VOHUN

Aleksa Kapičić se je 26. januarja ponovno znašel pred beograjskim sodiščem, ki mu spet sodi zaradi vohunstva. Kapičić je bivši sekretar na jugoslovanskem konzulatu v New Yorku, ki je leta 1969 zaprosil Amerikance za azil, dve leti kasneje pa se je pojavil v Beogradu, kjer so ga čez nekaj mesecev zaprli, ga obtožili vohunstva in ga po dolgi razpravi maja 1972 oprostili (KT 397). Srbsko vrhovno sodišče se z oprostivijo ni strinjalo in je zadevo vrnilo beograjskemu okrožnemu sodišču v ponovno obravnavo. Kapičića so pred Novim letom spet zaprli in mu sodijo za zaprtimi vrati. Na zahtevo psihiatrov so razpravo odložili na 23. februar. Na prvi razpravi se je pokazalo, da Kapičić ni uravnotežen, po Titovem pismu pa morda tudi zmešani parti-zanski siroti ne bodo prizanesli.

GOSPODARSTVO V 1972

Celotni družbeni produkt v Jugoslaviji se je lani povečal realno za 5% in nominalno za 21% (leta 1971 9% in 30%). Industrijska proizvodnja je narastla za 8%. Lani so nakopali 31,03 milijona ton premoga (le malenkost več kot v 1971), pridobili 3,2 milijona ton nafte

(8% več), proizvedli 32,85 milijarde kwh električne energije (11,3% več), 1,811.000 ton surovega železa (20% več), 2,7 milijona ton jekla (1%), 128.000 ton elektrolitičnega bakra (37,6%), 71.000 ton aluminija (51% več), 89.000 ton svinca (10,2% manj kot v 1971) in 5,700,000 ton cementa (15% več). V družbenem in zasebnem sektorju so lani zgradili 126,000 stanovanj, enako kot leto prej.

Izvozili so leta 1972 za 38,15 milijard dinarjev (18% več) in uvozili za 54,75 milijard dinarjev blaga (5% manj kot v 1971). Zunanjetrgovinski primanjkljaj znaša 16,6 milijarde dinarjev, zaradi neblagovnega deviznega priliva pa je plačilna bilanca vseeno pozitivna.

DRAGO ŽIVLJENJE

Leta 1972 so bili življenjski stroški v Jugoslaviji za 16,6% višji kot leto poprej. Stroški za hrano so se povečali za 19%, za tobak in pijačo za 20%, za obleko in obutev 15%, za stanovanje 13%, za higieno 14%, a za promet, pošto in telefon 17,5%. V resoluciji o gospodarski politiki za 1972. leto, ki jo je zvezna skupščina sprejela 1. marca 1972, je bilo govora o povečanju cen za okrog 5%.

ŠTEVILO SLOVENCEV

Po številu so Slovenci četrta narodnost Jugoslavije. Od 20,522,972 prebivalcev, ki jih je imela Jugoslavija po ljudskem štetju 31. marca 1971, je bilo 8,143,246 Srbov, 4,526,782 Hrvatov, 1,729,932 Muslimanov, 1,678,032 Slovencev, 1,309,532 Albancev in 508,843 Črnogorcev. Velika večina Slovencev je živel v Sloveniji, kjer jih je bilo 1,624,029. Na Hrvaškem je živel 32,497 Slovencev, v Srbiji 15,957, v Bosni in Hercegovini 4,053, v Makedoniji 838 in v Črni gori 658 Slovencev.

Računajo, da je ena četrtnina od vseh "gospodarskih emigrantov" v zadnjih letih iz Slovenije in Kosova - najbolj razvitega in najbolj zaostalega predela Jugoslavije - kvalificiranih delavcev, kar bi potem pomenilo, da je nekako četrtnina vseh takih jugoslovanskih delavcev v zapadni Evropi kvalificirana. To ima seveda tudi globlje posledice, ker je množica poslov za nekvalificirane delavce odvisna od števila zasedenih kvalificiranih mest. Oblasti sodijo, da je tudi v tem treba iskati vzrokov za rast nezaposlenosti v Jugoslaviji (v prvih 11 mesecih lani se je ta v Srbiji dvignila za okoli 10 odstotkov). Vojaško-ideološki možgani predsednika Tita pa gredo še dlje: to tudi pomeni, da 'imamo v tujini tri armije za vojaško službo sposobnih mladeničev, kar bi moglo imeti usodne posledice, če bi prišlo do kakšne krize.'

Računajo, da so kakemu milijonu jugoslovanskih delavcev nominalno znižali po 1. januarju, plače za 10 odstotkov, kar pomeni v praksi ponekod znižanje kupne vrednosti plače za eno četrtnino. Zelo dobremu milijonu delavcev pa so plače zamrznile za dobo šestih mesecev. Isti časno so se dvignile cene živilom - ponekod mesu do 50%, kar je povzročilo divje ogorčenje prebivalstva, na kar je bila vlada prisiljena znižati cene. To pa je povzročilo, da mesa ni dovolj na trgu. Ob vsem tem pa je še potem prišlo do nove afere, ker so nekatera podjetja, ki so *

Ob robu

Jugoslovanski režimci stalno trdijo, da zahodni časopisi (in "emigrantski" kajpak) prikazujejo položaj doma v napačni luči, ker nasprotuje socialistični ureditvi in samoupravljanju v Jugoslaviji. Nič ne dvomimo, da nekateri ljudje in časopisi to počenja nalašč, toda ti so dobro poznani, pa zato nihče od njih nič drugega tudi ne pričakuje. Recimo januarska številka muenchenske pornografske revije QUICK poroča, da je jugoslovanska vlada sklenila v Moskvi tajen sporazum, po katerem naj bi poslala na delo v Sovjetsko zvezo 400.000 Jugoslovancev v zameno za sovjetsko posojilo v znesku 1.7 milijarde nemških mark.

Jugoslovanski krogi v Beogradu so ob tem pisanju planili pokoncu in zatrdili, da "ogromna večina" jugoslovanskih delavcev v Nemčiji ve, da so to "izmišljotine" ki so si jih izmislili oni, ki so svoj čas delali za nacistično propagando. Čemu taka ihta? Ker jugoslovanski delavci v Nemčiji tako masovno kupujejo QUICK zaradi njene verodostojnosti in ne zaradi nagih bab? Velikokrat se je že izkazalo, da Titov režim laže, pa ni zato nič čudno, da ljudem ni več jasno, kaj naj verjamejo in komu naj zaupajo.

Vzemimo recimo najnovejši primer režimske predrznosti, ki je prišla na dan kar tako mimogrede na sestanku predsedstva Zveze komunistov Jugoslavije v Beogradu 5. februarja, ko so razpravljali o delavcih, ki so "začasno" na delu v tujini, o njihovih težavah, o nevarnosti sovražne propagande, kateri so izpostavljeni in o možnosti njihove vrnitve in zaposlitve doma. Ni dolgo tega, odkar je bilo rečeno, da bi trajalo 20 let, če bi se ti ljudje hoteli zaposliti v Jugoslaviji, saj je treba vzeti v poštev na tisoče nezaposlenih doma, katerim gre prvenstvo. Ni dolgo tega tudi, odkar je kancler Brandt izjavil, da Zahodni Nemčiji ne bodo potrebni tuji delavci po letu 1975. Ako torej jugoslovanski delavci, ki so danes v Zahodni Nemčiji, ne bodo mogli več ostati tam, a doma zanje dela ni, potem je upravičeno vprašanje, kam bodo šli.

Izgleda, da je nekdo v vrhu Zveze komunistov pogruntal to stisko naših delavcev v zahodni Evropi in si izmislil rešitev, ki je bila potem lansirana kot poskusni balonček na beograjskem zasedanju predsedstva ZKJ: ljudje, ki so zaposleni zunaj, so zainteresirani na tem, da dobijo delo doma. Odkar delajo zunaj, so si prihranili precej denarja - kakih 740 milijonov dolarjev' - ki so naloženi na deviznih računih v jugoslovanskih bankah. Najlažje bi bilo, ako bi ta denar porabili, da se jim preskrbi delo doma! A kdor bi raje s tem denarjem odprl kak privaten biznes, mora biti postavljen pred zakon, da socializem in samoupravljanje tega ne trpita. Kdor hoče torej delati doma, naj si delovno mesto kupi - z denarjem, ki si ga je prislužil na tujem.

Genialna zamisel. Izmišljotina ali resnica? Bodočnost bo pokazala. A kaj se bo zgodilo, ako režim ta denar zares vzame - dela pa še ne bo? Bo spet kriva "sovražna" propaganda?

IVAN STANIČ

* zvedela za predvidene zamrznitvene mere delavcem vnaprej izplačala izven redne plače gotove zneske. (G1. Dolanc v aktivu, str. 11.)

KULTURA IN OMIKA

GOVORIŠ SLOVENSKO ?

Slovenski republiški sekretariat za prosveto in kulturo je decembra izdal informacijo o dopolnilnem izobraževanju otrok slovenskih delavcev na tujem. Iz tega poročila je videti, da je v tujini zaposlenih kakih 50.000 slovenskih delavcev, ki imajo s seboj okrog 10.000 svojcev. V evropskih deželah je vključeno v dopolnilni pouk okrog 6.100 jugoslovanskih otrok, od tega 2.500 na Švedskem. Slovenskih otrok, ki so vključeni v organizirane oblike dopolnilnega pouka v materinskem jeziku, je v ZR Nemčiji 130, na Švedskem 100, v Franciji 20 in v Švici 15. Z njimi dela 122 učiteljev iz Jugoslavije. V Franciji obiskujejo slovenski otroci šolo pri jugoslovanskem veleposlaništvu in imajo nekaj ur slovenskega pouka. V Belgiji se ta pouk pravkar organizira. Zanimiv je podatek, da je na območju ZR Nemčije tri učitelje zaposlil republiški sekretariat, v Švici so to storili starši sami, na Švedskem pa tamkajšnje šolske oblasti. Poročilo je predolgo, da bi ga lahko tu objavil bolj podrobno. Naj omenim le, da je v kraju Detmold v Nemčiji 2.000 jugoslovanskih otrok, a da jih k rednemu pouku hodi samo 500, k dopolnilnemu pouku v materinščini pa še manj. Slovenska učitelja v Stuttgartu sta lani ugotovila, da je od otrok, ki so hodili na dopolnilni pouk, z napakami govorilo in pisalo slovenski 47 učencev, samo govorilo 17, zelo slabo govorilo 33 učencev, štirje pa sploh niso znali slovensko. Obstoja upravičena domneva, da so k dopolnilnemu pouku prijavili otroke samo narodno zavedni Slovenci. Na kraju naj še omenim, da je v Sloveniji 4.500 otrok, katere so starši pustili doma in odšli na delo v tujino.

UČBENIK ZA PROPAGANDO

Kdorkoli se je učil tujih jezikov po učbenih ali po modernejših učnih metodah, izdelanih v matičnih deželah teh jezikov, je lahko ugotovil, da poskušajo te knjige dati študentom poleg jezikovnih in slovničnih prvin tudi gotov vpogled v način življenja v teh deželah. Angleške učne knjige npr. govore o angleških kraljih, angleških šegah in navadah, o "kriketu" in podobnem, medtem ko učbeniki moskovskega zavoda za tuje literature dajejo vpogled v graditev hidroelektraren, dela na kolhozih itd. Ni dvoma, da isti principi vodijo tudi izdajatelje učbenikov v Franciji, Nemčiji, Italiji in Španiji, kar je docela umevno. Toda logika izgleda ne drži za naše uradne kulturnike doma. V ljubljanskem DELU npr. se je neka Milica Ostrovška zakadila kot osa v nemški učbenik "Deutsch als Fremdsprache," ki ga je izdala založba Klett iz Stuttgarta in ki ga priporoča tudi delavska univerza Boris Kidrič v Ljubljani, Ostrovško sicer moti visoka cena, toda to ni najvažnejše. Dosti bolj važno je, da knjiga ne pove "nobene besede o Jugoslaviji".

Piše SPECTATOR

čprav bo baje naš človek moral v nemščini odgovorjati na "nešteta vprašanja o naši družbeni ureditvi, naših ljudeh in naših naravnih lepotah." Učbenik je, kot pravi Ostrovška, propagandnega značaja: "Daje nam sliko Nemčije z najrazličnejših področij, vendar tako, da dobimo vtis, kot da je v kapitalistični Nemčiji vse vzorno, da je ta tip države idealen."

Tovarišica Ostrovška: Če želite učne knjige, ki v nemščini slavijo Jugoslavijo, če hočete Nemcem povedati o zgodovinski 21. seji predsedstva ZKJ in podobnem, boste morali take učbenike napisati kar sami, če znate toliko nemščine. In če želite pobiti nemško propagando, potem Nemcem povejte kaj o socialistični Jugoslaviji - o kol'salnih dolgovih znotraj in zunaj dežele, o milijonu in pol nezaposlenih, o cestah ki ste jih zgradili in ki jih niste zgradili, o luknjah na avtocesti Zagreb - Beograd in morda objavite tudi ono edinstveno sliko - fantastično turistično atrakcijo - iz Doboja v Bosni, kjer telegrafski drog raste kar sredi ceste.

UNIVERZITETNE TEŽAVE

Na nedavni skupščini pravne fakultete v Ljubljani so ugotovili, da se število študentov prava stalno povečuje ter da je v lanskem letu prvič presešlo število tisoč. Ta uspeh pa povzroča prostorno stisko, ker ima fakulteta trikrat več študentov kot sedežev v predavalnicah.

To sem pred kratkim prebral v DELU: "Stare bajte - Študentje beograjske elektrotehnike se še vedno vadijo na napravah, izdelanih proti koncu 19. stoletja. Prizadeti so vsi študentje razen nekaterih, ki so prišli na svet nekako v istem času."

PREŠEREN V LAŠČINI

29. januarja se je v jugoslovanskem veleposlaništvu v Vatikanu vršila slovesnost ob priliki izida italijanskega prevoda Prešernovega "Krst pri Savici." Prevod je opravil č.g. Franc Husu, ki je doma iz bližine Trsta in dela že deset let v Rimu kot župnik in učitelj na srednji šoli. Slovesnosti so prisostvovali jugoslovanski veleposlanik pri Sv. Stoliči Stane Kolman, jugoslovanski veleposlanik v Rimu Mišo Pavičević, predstavniki vatikanskega državnega sekretariata, profesorji za slavoniko na rimski univerzi in kubanski pesnik Amado Blanco, ki je kubanski veleposlanik pri Sv. Stoliči. Knjiga "Il battesimo presso la Savizza - Krst pri Savici" je izšla pri založbi Mladinska knjiga. Sozaložnici sta Lipa iz Kopra in Promorski tisk v Trstu.

DRAGA 1972

Društvo slovenskih izobražencev v Trstu, ki prireja vsakoletne študijske dneve v Dragi, je pričelo z rednimi predavanji v januarju v preurejenih prostorih Slovenske prosvete. Na prvem januarskem sestanku je bil predsednik dr. Jože Peterlin mnenja, da je Draga 1972 povsem uspela in da je bilo pisanje nekaterih slovenskih listov v svetu povsem neresnično, češ da so štud. dnevi doživeli polom zaradi domovinskih predavateljev, ki jih ni bilo. V debati je bilo rečeno, da so štud. dnevi izključno delo zamejskih izobražencev, da je treba z dnevi nadaljevati v obliki kot so bili zamišljeni in da pričakujejo od matične Slovenije, da jih bo podpirala spričo obstoja enotnega slovenskega kulturnega prostora. (G1, tudi KT 399)

Pisma uredniku

KOROTAN

Uredniku Klica Triglava.

Presenetilo me je, da je - kot piše dr. Sirc - celo NEUE ZUERCHER ZEITUNG nasledla zgodbi, da se je jugoslovanska vlada zavzela za Koroško zato, da bi odvrnila pozornost od lastnih težav. Zgodba izvira v Avstriji in je v desničarski verziji še krepkejša: protislovensko gonjo na Koroškem naj bi si bila jugoslovanska vlada enostavno izmislila, kajti odstranjevanje dvojezičnih napisov je le upravičena krajevna čistilna akcija, tako nekako, kot če bi počistili odpadke na cestah. Kako je znani švicarski liberalni dnevnik nasledel tej zgodbi, ne morem razumeti. Poročevalec je bral pač le zelo pristranske viře; čeprav se celo v Avstriji in v nemščini ni manjkalo boljših in treznejših. Res je, da so Ljubičičevo izjavo na Dunaju celo uradno izkoristili. Toda švicarski dopisnik bi se le moral prepričati, kaj je Ljubičič v resnici izjavil. Kdor prebere zadevni stavek, ki ste ga priobčili v KT januarja na str. 12, mu mora biti jasno, da so Avstrjci iz muhe napravili slona, ker imajo kosmato vest in se morajo s čem zagovarjati.

Ivan Stanič

Uredniku Klica Triglava.

Vaš posebni dopisnik piše v januarski številki, da je jugoslovanska vlada glede Koroške stopila v stik s podpisnicami avstrijske državne pogodbe in predložila koroško vprašanje tajniku OZN in evropski varnostni konferenci. Tega nisem zasledil v nobenem drugem časopisu. Zadeva je pomembna in zanimiva in bi bil hvaležen vašemu dopisniku, če bi posredoval podrobnosti in navedel svoje viře.

Š. T.

/ Trenutno je avtor dopisa nedosegljiv, da bi mogel pojasniti. Ur. /

Uredniku Klica Triglava.

Upoštevaajoč dane okoliščine, ki bi piscu uvodnika morale biti znane, ni prav nič nerazumljivo, da so mnogi Slovenci katoliškega prepričanja na Koroškem dolga leta podpirali avstrijsko ljudsko stranko in tudi glasovali zanjo. Spričo tega, da na zveznih in celo deželnozborskih volitvah stranka, omejena na eno samo manjšinsko področje, nima nobenega izgleda na uspeh, so ti Slovenci volili po svojem svetovnem nazoru prav tako, kot so titovski Slovenci volili za socialiste. Ne gre jim odrekanje priznanja za trdno slovensko zavest in veliko poguma, ker so se v dilemi med svetovnim nazorom in narodnim prepričanjem brez oklevanja odločili za slednje, ko je napočil odločilni trenutek.

J. K.

/ Primerjava volilcev "katoliškega prepričanja" z volilci "socialističnega svetovnega nazora" ni

ravno primerna v tem primeru, da si je gotovo obžalovanja vredno, da se je izpostavljena narodna manjšina razdelila na takšna dva svetovno-nazorska tabora, kadar gre volit. Čeprav celo na Koroškem že pred mnogimi leti niso bili vsi mnenja, da samostojen nastop na deželnozborskih volitvah nima izgleda, je preostajala vendar tretja možnost: abstinenca. V takem primeru bi se avstrijska ljudska (in socialistična) stranka trudila, da si pridobi take slovenske glasove in zato bi morala plačati neko ceno. Tako pa je vzela skupno vero za bazo in potem avtomatično računala, da ima "katoličane" za sabo, brez kakih koncesij z njene strani. Ur./

PISMO IZ DOMOVINE (preko Turina)

V našo "socialistično stvarnost" je zopet treščilo. Pravijo, da so bila v človeški zgodovini samo tri pisma: pismo stare zaveze, pismo nove zaveze in pismo brez veze (Titovo pismo). Starim stalinistom ali kako bi jih sploh imenoval, zopet rastejo perutnice. UDB-a dobiva nova pooblastila (preiskavo brez sodelovanja sodišča) in skoraj nobeden na kolikor toliko izpostavljenem položaju, ni siguren. Gospodarstvo je pred bankrotom in je samo čudežem pripisati, da sploh še funkcionira. Obetamo (si) da bo bolje, če bomo zategnili pasove, ampak to ne velja za one, ki nosijo naramnice (ker so že pretrebušasti). Inflacijska stopnja je nadnaravno velika, pa nekateri ravno v tem vidijo izhod. Skratka normalna pravila ne veljajo več.

Izgledalo je že, da moč centralizma in oblasti UDB-e pojenjuje in če si bil malo optimista, si lahko pričakoval kolikor toliko znosno življenje. Hrvaški in naši problemi so pa povzročili, da so se vodeči čutili ogroženi in so zato kolo zavrteli nazaj in stari že odpisani vzhodnjakarji zopet dvigajo glave in dobivajo na veljavi. Predsednik IS Kavčič je v hišnem priporu, ker je bil preveč "prozahodno orientiran," (Baje je za račun Slovenije kupoval orožje v Franciji?) Povsod je čutili protizahodno orientacijo časopisov, RTV itd. in močno naslanjanje na Rusijo, ki nam seveda "pomaga" s krediti (500 milijonov dolarjev zaenkrat). Tudi v kmetijski politiki se zopet povečuje "družbeno" povezovanje in so zaradi tega ljudje precej zmedeni. Vsekakor je naravni razvoj na boljše zavrt in močno se bojim, da sedanje generacije boljših časov ne bodo doživele.

Z MEŠANI Z APAD

Uredniku Klica Triglava.

Ali ste opazili notico v tisku, da je danski zunanji minister Andersen skupno z bivšim zun. ministrom Hartlingom predlagal Tita za Nobelovo nagrado za mir, z obrazložitvijo, da se je Tito prizadeval preprečiti delitev sveta na Vzhod in Zapad? Da ima hud nemir doma, ni važno.

8. februarja so v Bruxellesu priredili večer na čast Tita. Ob prisotnosti mnogih veleposlanikov (tudi ZDA in SZ) je belgijska konzularno-diplomatska unija slavila Tita kot človeka, politika, vodjo osvobodilnega pokreta organizatorja izgradnje države, zgodovinsko osebnost, sintezo svojega naroda, resničnega borca za mir in pravico... Kaj pa grobovi deset in deset tisoč ljudi, ki so bili po vojni pobiti brez vsakega sodnega postopka....?

S. J.

Potujete v Rim — Italijo?

Ne pozabite na slovenska hotela!

HOTEL "DANIELA,"

00185 ROMA - Via L. Luzzatti, 31 - Tel. 750.587 - 771.051

HOTEL "BLED,"

00185 ROMA - Via S. Croce in Gerusalemme, 40 - Tel. 777.102

Oba hotela sta med seboj povezana z vrtnim prehodom. Nahajata se v središču mesta, obdana z zelenjem, lastnim vrtom in parkirnim prostorom. Razpolagata s 70 sobami in 130 posteljami. Vse sobe so opremljene s privatno kopalnico in telefonom. Dve tretjini osebja je slovenskega. V restavraciji s 100 sedeži je na voljo italijanska kuhinja. Ako potujete z avtomobilom, preidite z avtoceste na Tiburtino. Od železniške postaje imate do hotelov direktno zvezo z avtobusoma št. 3 in 9.

Dobrodošli!

VINKO LEVSTIK - lastnik

KLIC TRIGLAVA

Uredništvo in uprava: 76 GRAEME ROAD ENFIELD MIDDX Tel. 01-363 5097

KLIC TRIGLAVA je politično neodvisen list, ki izhaja enkrat na mesec. Izdaja ga *SLOVENSKA PRAVDA*, združenje svobodnih in demokratičnih Slovencev. Njeno mnenje predstavljajo le članki, ki so podpisani od izvršnega odbora. Urejuje Dušan Pleničar.

Enoletna naročnina:

Naročnina za letalsko dostavo je navedena v oklepajih.

Anglija:	1.80	Francija:	20.-	Nemčija:	16.-
Avstralija:	4.00 (7.00)	Italija:	2500.-	Švedska:	20.-
Avstrija:	70.-	Kanada:	5.00 (8.50)	U.S.A.:	5.00 (8.50)

Ostale evropske dežele: 1.5 funt sterlinga v odgovarjajoči valuti.

Južna Amerika: 1.5 funt sterlinga (3 funti) odn. odgovarjajoča valuta.

Poverjeniki:

Avstralija: Pavla Miladinović, 12 Oxford Road, Ingleburn, N.S.W.

Južna Amerika: Simon Rajer, 'Emona', Tucuman 1561 7.p.Dto.49, Buenos Aires

Sev. Amerika: Tine Kremžar, 11047 - 110 St., Edmonton, Alta., Kanada

Evropa: Naročnina plačljiva z mednarodno poštno nakaznico po navodilu uprave.

V Trstu je KT na prodaj v Chiosco Tranvie Opicina na Trgu Oberdan